

**Agentschap
Plantentuin
Meise**

Ondernemingsplan 2017

**Plantentuin
Meise**

**Plantentuin
Meise**

Besproken op het uitgebreid directieoverleg: 10/01/2017; goedgekeurd op het directiecomité:
17/01/2017; besproken en goedgekeurd op de raad van bestuur: 17/01/2017

1. Managementsamenvatting.....	4
2. De activiteitenprogramma 's.....	5
2.1. Biodiversiteit ontdekken en optekenen	5
2.2. Ecosystemen begrijpen	11
2.3. Plantendiversiteit veiligstellen	16
2.4. Ons wetenschappelijk patrimonium valoriseren	22
2.5. Planten en mensen (opnieuw) verbinden.....	28
2.6. Inspireren en informeren.....	32
2.7. State-of-the-art bezoekers- en onderzoeksinfrastructuur realiseren	37
2.8. De werking van de Plantentuin Meise optimaliseren	44
3. Budgettaire impact	57
4. Personeelsplan.....	58
5. Investeringsplan 2017	59
5.1. Investerings en werken uitgevoerd op dotatie en eigen middelen.....	59
5.1.1. Aankoop graafmachine 5 ton	59
5.1.2. Infrastructuurwerken.....	59
5.1.3. Veiligheidswerken.....	61
5.2. Investerings, werken en studieopdrachten gepland op FFEU middelen en middelen Toerisme Vlaanderen (TV)	62
5.2.1. Renovatie torentje met zwam	62
5.2.2. Renovatie Plantenpaleis	62
5.2.3. Studieopdrachten en bijkomende studies nieuwe inganggebouwen en renovatie Vlaamse hoeve	63
5.2.4. Studieopdracht nieuw serrecomplex en renovatie dienstgebouw	63
5.2.5. Studieopdracht renovatie herbariumgebouw.....	63
5.2.6. Opstellen GRUP voor parking tussen Nieuwelaan en A12.....	64

I. Managementsamenvatting

Het ondernemingsplan 2017 behoudt dezelfde operationele en strategische doelstellingen als het ondernemingsplan 2016. De activiteiten van de Plantentuin blijven gefocust op zes activiteitendomeinen die aansluiten bij de 'Global Strategy for Plant Conservation', een strategie binnen de conventie van biologische diversiteit die ook door België werd geratificeerd: (1) Biodiversiteit ontdekken en optekenen; (2) Plantendiversiteit veiligstellen; (3) Ecosystemen begrijpen; (4) Planten en mensen (opnieuw) verbinden; (5) Inspireren en informeren; (6) Ons wetenschappelijk patrimonium valoriseren. Daarnaast wordt, in samenwerking met het Agentschap Facilitair Bedrijf, gewerkt aan de opbouw van een state-of-the-art bezoekers- en onderzoeksinfrastructuur dankzij de extra investeringsmiddelen van de Vlaamse overheid. Tot slot wordt de organisatie verder ontwikkeld conform de richtlijnen van Audit Vlaanderen, rekening houdend met de specifieke doelstellingen van de Vlaamse regering omtrent gelijke kansen en diversiteit.

Alhoewel continuïteit vooropstaat in 2017, zijn er een aantal specifieke uitdagingen/projecten die extra aandacht zullen vragen:

- 1) De opstart van het hefboomproject 'Plantentuin Meise 2.0'. Dit project van Toerisme Vlaanderen werd eind 2016 goedgekeurd. De eerste resultaten van dit ambitieuze investerings-programma zullen vanaf 2018 zichtbaar zijn voor de bezoekers.
- 2) De opstart van vier externe onderzoeksprojecten in het kaderprogramma BRAIN (Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks) van BELSPO.
- 3) De opvolging van het tweede luik van het digitalisatieproject DOE! In totaal zullen data van bijna 550.000 specimens worden geëncodeerd en 560.000 specimens worden gescand door Picturae. Daarnaast zal ons bestaand virtueel herbarium vernieuwd worden. De kwaliteitsopvolging door de Plantentuin is cruciaal voor het slagen van het project.
- 4) De opstart van een vriendenwerking van de Plantentuin als bijkomende structurele bron van inkomsten.
- 5) Verder werk maken van een sterkere organisatie, onder andere door de uitvoering van een risicoanalyse binnen de Plantentuin.

Tegelijk worden de opgelegde personeelsbesparingen voortgezet. In het personeelsplan 2017-2018 worden de voorziene personeelsbewegingen opgenomen. In dit document wordt eveneens een projectie gemaakt naar 2019. Uit deze projectie blijkt dat de Plantentuin de vooropgestelde besparingen kan behalen, zowel op personeelsbudget als in aantal personeelsleden.

2. De activiteitenprogramma 's

2.1. Biodiversiteit ontdekken en optekenen

Tot op vandaag blijft het totale aantal soorten van onze planeet onbekend. Veel soorten moeten nog ontdekt worden, vooral in de tropen en in bepaalde groepen zoals de zwammen, protisten en algen. Dit gebrek aan wetenschappelijke kennis draagt een groot risico in zich. Soorten zijn immers de fundamentele bouwstenen van ecosystemen en een grondige soortkennis is essentieel om te kunnen begrijpen hoe onze levende planeet werkt. Soorten ontdekken, beschrijven, benoemen en classificeren vormt één van de kerntaken van ons wetenschappelijk onderzoek. Onze collecties bieden hiervoor een opmerkelijke en onvervangbare bron van informatie over planten en de wereld die ze bewonen.

Een verzameling als deze bevat belangrijk referentiemateriaal om een plant te identificeren en dient ook om de identiteit van duizenden plantennamen in de toekomst vast te stellen. Herbariummateriaal en levende collecties kunnen aangewend worden om DNA stalen te verstrekken en wetenschappelijke waarnemingen te valideren. Botanische collecties spelen een belangrijke rol in het begrijpen en ondersteunen van het behoud van de biodiversiteit en zijn een ware goudmijn aan informatie.

Onze taxonomen gebruiken klassieke methodes zoals morfologie, histologie en anatomie, aangevuld met wetenschappelijke illustraties van onze tekenaars, en combineren dit met moderne technieken zoals het gebruik van een rasterelektronenmicroscop, digitale beeldvorming en DNA analyses. Hun werk draagt bij tot een wereldwijd aanvaarde, stabiele en wetenschappelijke indeling van alle levensvormen in een systeem dat de evolutionaire oorsprong reflecteert. De taxonomische gegevens en identificatiemiddelen zoals flora's, ontwikkeld door onze specialisten, zijn cruciaal voor vele andere onderzoeksdomeinen (o.a. evolutionaire en ecologische studies) en ook voor commerciële doeleinden.

Strategische doelstelling (SD) I

De Plantentuin Meise versterkt zijn taxonomische expertise voor geselecteerde plantengroepen en wordt een belangrijke internationale speler in de beschrijving van de flora van de wereld.

Budget 2017 SDI¹: 121 KEUR (EQ0-IEEG2AH-WT)

VTE 2017 SDI²: 19,37 (14,12 NL + 5,25 FR)

Positionering binnen de organisatiestructuur:

- SDI valt onder de departementen Onderzoek en Collecties.

Impact personeelsplan 2017-2018 (acties na 1 januari 2017):

- Aanwerving extra wetenschapper (AI) door de Franse Gemeenschap die op de site van de

¹ Budget zoals intern verdeeld onder de departementen na BO2017; het betreft enkel de werkings- en investeringskosten, niet de personeelskosten. De opdeling per operationele doelstelling is indicatief. Totaal budget is 3.793 KEUR zonder FFEU middelen. Verder is er 300 KEUR VAK en VEK via het Toeristisch Businessplan van Toerisme Vlaanderen dat eind december werd goedgekeurd en 230 KEUR extra VEK in het kader van het IWT project DOE! (interne stroom vastlegging in 2016) en 636 KEUR extra VEK van bouwwerken die in 2016 werden vastgelegd en in 2017 doorlopen. Deze bedragen worden apart vermeld op de desbetreffende strategische en operationele doelstellingen.

² Personeelsinzet zoals vastgesteld op 1 januari 2017

Plantentuin Meise

Plantentuin zal worden tewerkgesteld.

- Aanwerving molecuair laborant (B1)
- Uitstroom medewerker molecuair labo (A1)
- Bevordering laboratoriumdeskundige (B2)

Impact besparingsplan tot 2019:

- Geen verdere besparingen voorzien op deze SD. Via extra eigen middelen is het eventueel mogelijk extra personeelsleden aan te werven.

Operationele doelstellingen (OD) bij SD1:

- ODI.1: De Plantentuin Meise bestudeert de diversiteit en de evolutie van geselecteerde taxonomische groepen met een focus op Europa, tropisch Afrika en de poolgebieden.
- ODI.2: De Plantentuin Meise bestudeert de flora van België en publiceert op regelmatige basis in het Nederlands, het Frans en het Engels een update van de taxonomische referentiewerken voor België en de aangrenzende gebieden.
- ODI.3: De Plantentuin Meise publiceert de 'Flore d'Afrique centrale', 'Flore du Gabon' (samen met Naturalis) en de 'Fungus flora of tropical Africa' en coördineert het taxonomisch onderzoek voor deze regio's.
- ODI.4: De Plantentuin Meise publiceert de tijdschriften 'Plant Ecology and Evolution', 'European Journal of Taxonomy' (in consortium) en 'Dumortiera', en de reeksen 'Opera Botanica Belgica', 'Scripta Botanica Belgica' en 'ABC taxa' (in consortium).

ODI.1: De Plantentuin Meise bestudeert de diversiteit en de evolutie van geselecteerde taxonomische groepen met een focus op Europa, tropisch Afrika en de poolgebieden.

Toelichting: Soorten ontdekken, beschrijven, benoemen en classificeren vormt de kern van ons wetenschappelijk onderzoek. Taxonomen specialiseren zich steeds in een welbepaalde groep van organismen, al of niet verder geografisch afgebakend. De Plantentuin Meise heeft een zeer sterke expertise in taxonomisch onderzoek naar lichenen, fungi, myxomyceten, algen voor de cryptogamen en de bloemplantenfamilies Rubiaceae (koffiefamilie) en Balsaminaceae (Balsamienfamilie). Meer recent werd ook fylogenetisch onderzoek opgestart naar de Musaceae (bananenfamilie) op vraag van en in samenwerking met de afdeling plantenbiotechniek van de K.U.Leuven. Geografisch focust het onderzoek op Europa, Afrika en sub-Antarctica. Het onderzoek van de wetenschappers wordt ondersteund door technici voor de morfologische, anatomische en moleculaire studies.

Doelstellingen 2019:

- De taxonomische expertise verstevigd voor de volgende bloemplantenfamilies: Rubiaceae (koffiefamilie), Balsaminaceae (Balsamienfamilie) en Musaceae (bananenfamilie) door gebruik te maken van een gecombineerde taxonomische-moleculaire-morfologische aanpak.
- Positie versterkt als taxonomisch referentiecentrum voor Europese, sub-Antarctische en Afrikaanse lichenen, fungi en algen.

Acties 2017:

- Uitvoeren van de onderzoeksprojecten 2017 zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad op de vergadering van 21 december 2016. [2017]

**Plantentuin
Meise**

- Uitvoeren van project Microbiome diversity and function in the Sør Rondane Mountains, East Antarctica (MICROBIAN). [extern project: 2017-2020]
Mijlpaal: - 2020: eindrapportering over MICROBIAN voor BELSPO
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output, inkomsten (binnenhalen externe onderzoeksprojecten)
VTE 2017: 13,17 (9,97 NL, 3,2 FR)
Verantwoordelijk personeelslid: - Frederik Leliaert
Budget 2017: 54 KEUR

ODI.2: De Plantentuin Meise bestudeert de flora van België en publiceert op regelmatige basis in het Nederlands, het Frans en het Engels een update van de taxonomische referentiewerken voor België en de aangrenzende gebieden.
Toelichting: Flora's zijn onmisbare identificatie-instrumenten waarvan heel wat andere onderzoeksdisciplines (ecologen, bosbouwers,...) gebruik maken. In 2012 werd de 6de editie van de 'Nouvelle Flore de la Belgique' gepubliceerd. Het vormt een referentiewerk voor de identificatie van alle vaatplanten in België, het Groothertogdom Luxemburg en aansluitende delen van Duitsland, Frankrijk en Nederland en biedt informatie omtrent hun verspreiding, ecologie, enz. De flora richt zich op een breed publiek dat zowel studenten en wetenschappers als terreinbeheerders en amateur plantenliefhebbers omvat. Meer dan 1500 originele pentekeningen illustreren de determinatiesleutels en dragen bij tot de kwaliteit van het werk. Elke flora is echter aan veranderingen onderhevig (bv. nieuwe, vaak uitheemse soorten verschijnen terwijl zeldzame, inheemse soorten verdwijnen; verspreidingspatronen wijzigen; enz.) waardoor een regelmatige update noodzakelijk is. Recente moleculaire fylogenetische studies hebben bovendien een nieuw licht geworpen op de classificatie van de planten; met deze hernieuwde inzichten werd in de recentste editie van de 'Nouvelle Flore' nog geen rekening gehouden. Daarom werd kort na de publicatie van deze editie al gestart met de voorbereiding van een volledig herwerkte Belgische flora (hoofdauteurs: F. Van Rossum & F. Verloove) die een moderne classificatie zal toepassen, een iets ruimer gebied zal bestrijken (m.n. in Noord-Frankrijk), tal van recent ingeburgerde soorten zal opnemen, rijker geïllustreerd zal zijn (incl. verspreidingskaarten), enz. Bovendien zal deze flora geïmplementeerd worden in een 'web-based species information management system' (Linnaeus NG); hierdoor zal de flora ook online beschikbaar zijn en bovendien zal de herwerking in functie van toekomstige edities vlotter kunnen verlopen. Naast dit wetenschappelijk referentiewerk, wordt er ook gewerkt aan een meer populariserend werk, de Benelux flora. Hierbij worden hoog kwalitatieve foto's gecombineerd met wetenschappelijke sleutels, verspreidingskaartjes en korte beschrijvingen.
Doelstellingen 2019:

**Plantentuin
Meise**

<ul style="list-style-type: none">- Publicatie Benelux-flora.- Online beschikbaar stellen van de Flora van België (Nederlands, Frans).- Publicatie van Nederlandstalige en Franstalige Nieuwe Flora van België, zowel in boekvorm als online (2018/2019).
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Updaten van oude flora in nieuwe platform. [doorlopende actie tot 2019]- Opties evalueren om de Benelux flora ook digitaal aan te bieden. [2017]- Ontbrekende illustraties finaliseren [2017-2018]
Mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">✓ 2016: uitgave Benelux flora (NL, FR, ENG)- 2017: online versie Flora van België (FR)- 2019: online en gedrukte versie van de Nieuwe Flora van België (NL en FR)
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output; inkomsten (verkoop van flora's)
VTE 2017: 2 (1,6 NL; 0,4 FR)
Verantwoordelijk personeelslid: Fabienne Van Rossum (FR)
Budget: 2 KEUR

ODI.3: De Plantentuin Meise publiceert de 'Flore d'Afrique centrale', 'Flore du Gabon' (samen met Naturalis) en de 'Fungus flora of tropical Africa' en coördineert het taxonomisch onderzoek voor deze regio's.
Toelichting: Doelstelling I van de 'Global Strategy for Plant Conservation' is het realiseren van een online flora van alle gekende planten. Flora's zijn immers belangrijke identificatie-instrumenten waarvan heel wat andere onderzoeksdisciplines (ecologen, bosbouwers,...) gebruik maken. De Plantentuin coördineert momenteel drie belangrijke internationale floraprojecten: 'Flore du Gabon' (samen met Naturalis), 'Flore d'Afrique centrale', en de 'Fungus flora of tropical Africa'. De vooruitgang voor deze laatste twee flora's was tot voor enkele jaren erg langzaam. De Plantentuin heeft in 2013 echter een nieuwe strategie ontwikkeld om de 'Flore d'Afrique centrale' af te werken in 15 jaar tijd. De strategie werd in 2014 uitgerold en de eerste resultaten werden reeds gepubliceerd. In 2014 werd de Plantentuin ook mede-uitgever van de 'Flore du Gabon', een flora die anders dreigde te verzanden. Hier wordt vooropgesteld dat de flora wordt afgerond tegen 2019. De 'Fungus Flora of Tropical Africa' is een veel groter project, terwijl het aantal experts beperkter is. Daarom is het belangrijk een strategie op te stellen waarbij in Afrika mensen worden opgeleid om de flora op een redelijke termijn te kunnen realiseren.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Flore d'Afrique centrale (FAC): 1.250 soorten behandeld in verschillende volumes (fictief cijfer opgegeven in 2015).- Flore du Gabon (FDG) afgewerkt.- Fungus flora of tropical Africa: realistische strategie ontwikkeld om deze Flora verder te publiceren, inclusief het ontwikkelen van een online platform.

<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Publicatie van 8 volumes met behandeling van 125 soorten voor Flore d’Afrique centrale. [2017]- Publicatie van 2 volumes met 125 soorten voor Flore du Gabon. [2017]
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none">- 2017: strategie ontwikkeld voor de ‘Fungus flora of tropical Africa’- 2019: ‘Flore du Gabon’ volledige gepubliceerd- 2030: ‘Flore d’Afrique centrale’ volledig gepubliceerd
<p>Geassocieerde bedrijfsindicator: wetenschappelijke output</p>
<p>VTE 2017: 2,95 (2,35 NL, 0,6 FR)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Marc Sosef (NL) – Flore d’Afrique centrale en Flore du Gabon- Jérôme Degreeef (FR) – Fungus flora of tropical Africa
<p>Budget 2017: 40 KEUR</p>

<p>ODI.4: De Plantentuin Meise publiceert de tijdschriften 'Plant Ecology and Evolution', 'European Journal of Taxonomy' (in consortium) en 'Dumortiera', en de reeksen 'Opera Botanica Belgica', 'Scripta Botanica Belgica' en 'ABC taxa' (in consortium).</p>
<p>Toelichting: De Plantentuin werkt actief mee aan de publicatie van een aantal tijdschriften en boekenreeksen. Dit is belangrijk om twee redenen: (1) de publicaties worden gebruikt als inzet voor ruilvereenkomsten met andere uitgeverijen zodat de bibliotheekcollectie op een goedkope manier kan opgebouwd worden en (2) de publicaties geven nationaal en internationaal aanzien aan de Plantentuin als hoogwaardige wetenschappelijke instelling. Alle producten worden momenteel nog gedrukt, behalve 'European Journal of Taxonomy' en 'Dumortiera', die enkel online beschikbaar zijn. In een steeds wijzigend uitgevers- en bibliotheeklandschap is het belangrijk om op regelmatige tijdstippen de strategie te evalueren en indien nodig bij te sturen.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Positie van Plantentuin als uitgever van wetenschappelijke boeken en tijdschriften verder versterkt, zowel op nationaal als internationaal niveau, na een kritische evaluatie en eventuele bijsturing van de huidige publicaties.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Uitgeven van 3 nummers van 'Plant Ecology and Evolution'. [doorlopende opdracht]- Update en verbetering van publicatiestrategie voor 'Plant Ecology and Evolution' met overstap naar OJS platform [2017]- Deskediting en technische ondersteuning voor 'European Journal of Taxonomy'. [consortiumovereenkomst voor 5 jaar tot 2021]- Uitgeven van 2 nummers van 'Dumortiera'. [doorlopende opdracht]- Uitgeven van 2 wetenschappelijke boeken: 'Le genre Psychotria (Rubiaceae) en Afrique

**Plantentuin
Meise**

occidentale et centrale' (twee volumes). [2017] - Editen van 1 wetenschappelijk boek in de serie ABC taxa: 'The edible fungi of Katanga (D.R.Congo)'. [2017]
Mijlpalen: ✓ 2015: behalen van impactfactor voor 'European Journal of Taxonomy' ✓ 2016: kritische evaluatie van huidige publicaties in termen van financiële return onder de vorm van ruilovereenkomsten. - 2017: overstap naar OJS platform
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output; inkomsten (ruilwaarde en verkoopwaarde tijdschriften en boeken)
Andere indicatoren: tijdige publicatie van tijdschriftvolumes, aantal gepubliceerde boeken
VTE 2017: 1,25 (0,2 NL, 1,05 FR)
Verantwoordelijke personeelsleden: - Natacha Beau (FR) – Plant Ecology and Evolution, European Journal of Taxonomy - Ivan Hoste (NL) – Dumortiera, Opera Botanica Belgica, Scripta Botanica Belgica - Jérôme Degreef (FR) – ABC taxa - Régine Fabri (FR) – beheer uitwisselingen
Budget 2017: 25 KEUR

2.2. Ecosystemen begrijpen

In een wereld waarin het milieu steeds meer onder druk staat, moeten planten, ecosystemen en de diensten die zij leveren behouden worden om de planeet gezond te houden. Ze spelen bijvoorbeeld een belangrijke rol in de globale watercyclus, ze helpen woestijnvorming tegen te gaan en ze matigen de effecten van broeikasgassen. Over heel de wereld, in Afrika zowel als in België, is de mensheid volledig afhankelijk van gezonde ecosystemen.

Het werk van onze onderzoekers helpt ons te begrijpen hoe ecosystemen functioneren en hoe ze beschreven en opgevolgd kunnen worden. Ze onderzoeken eveneens de invloed van invasieve soorten op inheemse soorten.

Strategische doelstelling 2

In het kader van de biodiversiteitscrisis in een veranderende wereld, monitort de Plantentuin Meise plantensoorten en vegetaties, als indicator voor de toestand van ecosystemen, van het milieu en van klimaatverandering.

Budget 2017 SD2: 66 KEUR (EQ0-IEEG2AH-WT)

VTE 2017 SD2: 4,4 (3,9 NL + 0,5 FR)

Positionering binnen nieuwe organisatiestructuur:

- SD2 valt onder de departementen Onderzoek en Collecties.

Impact personeelsplan 2017-2018 (acties na 1 januari 2017):

- Geen wijzigingen verwacht in aantal personeelsleden of VTE, eventuele groei enkel mogelijk via externe projecten of interne verschuivingen met andere strategische doelstellingen.

Impact besparingsplan tot 2019:

- Geen verdere besparingen voorzien op deze SD.

Operationele doelstellingen bij SD3:

- OD2.1: De Plantentuin Meise draagt wereldwijd bij tot de inventarisatie en monitoring van de algen van aquatische ecosystemen.
- OD2.2: De Plantentuin Meise beheert een database over de identificatie, taxonomie en verspreiding van de neofytenflora in België.
- OD2.3: De Plantentuin Meise analyseert verschillen en evoluties van soortensamenstellingen van de flora van Midden-Afrika.
- OD2.4: De Plantentuin Meise inventariseert en monitort de zwammen en lichenen van diverse ecosystemen in België.

OD2.1: De Plantentuin Meise draagt wereldwijd bij tot de inventarisatie en monitoring van de algen van aquatische ecosystemen.

Toelichting: Diatomeeën zijn ééncellige wieren die een belangrijke rol spelen in de zuurstofproductie op aarde. De samenstelling van diatomeeëngemeenschappen wordt sterk beïnvloed door externe factoren, zoals waterkwaliteit en watertemperatuur, wat maakt dat ze heel goed bruikbaar zijn als

<p>bio-indicatoren. Om die redenen worden ze gebruikt om de waterkwaliteit van de oppervlaktewateren te monitoren; in Vlaanderen is de Vlaamse Milieu Maatschappij (VMM) verantwoordelijk voor de opvolging hiervan. Fossiele diatomeeënafzettingen worden om dezelfde reden gebruikt voor paleoecologisch onderzoek. De Plantentuin Meise heeft zowel in de analyse van hedendaagse als fossiele diatomeeënstalen een belangrijke expertise opgebouwd die ze vooral via externe projecten en expertise-opdrachten weet te valideren.</p>
<p>Doelstelling 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Versterking van de positie van de Plantentuin Meise als expertisecentrum voor de analyse van waterkwaliteit en historische ecologische veranderingen aan de hand van de analyse van diatomeeëngemeenschappen.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren van PAMEXEA project. [extern project: 2014-2017]- Analyseren van 80 diatomeeënmonsters uit Vlaamse waterlopen voor de Vlaamse Milieumaatschappij. [externe opdracht: 2017]- Prepareren van 180 en analyseren van 90 diatomeeënmonsters voor Direction de la nature de l'eau. [externe opdracht: 2017]
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ 2016: eindrapport CHOLTIC project voor Belspo- 2017: eindrapport PAMEXEA project voor Belspo
<p>Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output; inkomsten (externe expertises en projecten)</p>
<p>VTE 2017: 1,5 (NL)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Bart Van de Vijver – VMM studies- Christine Cocquyt – PAMEXEA project
<p>Budget 2017: 10 KEUR</p>

<p>OD2.2: De Plantentuin Meise beheert een database over de identificatie, taxonomie en verspreiding van de neofytenflora in België.</p>
<p>Toelichting: Neobiota worden wereldwijd beschouwd als één van de belangrijkste oorzaken voor de dalende biodiversiteit op aarde. In de voorbije jaren is de kennis met betrekking tot niet-inheemse vaatplanten in België sterk toegenomen. Er werd door de Plantentuin onder meer een catalogus samengesteld met alle sinds 1800 waargenomen taxa. Aansluitend hierop werd in 2006 ook gestart met de voorbereiding van een rijk geïllustreerde, moderne, Engelstalige 'manual' voor de identificatie van niet-inheemse vaatplanten in België, met de bedoeling de kennis omtrent deze soorten te vergroten. Een correcte taxonomische identificatie van nieuw ingevoerde, potentieel invasieve soorten is immers van essentieel belang. Kenmerkend voor de niet-inheemse flora is haar erg veranderlijk karakter: er is een permanente influx van nieuw aangevoerde soorten, sommige soorten burgeren in en verspreiden zich snel, andere verdwijnen spoedig opnieuw, enz.; permanente updates</p>

**Plantentuin
Meise**

<p>zijn dus noodzakelijk. Het internet is een excellente tool om hieraan tegemoet te komen en net daarom werd er voor geopteerd om de 'flora' online te presenteren (http://alienplantsbelgium.be). Hoewel van primordiaal belang voor de studie van niet-inheemse plantensoorten bestaat er geen vergelijkbare database. De uiteindelijk bedoeling van de website is om alle beschikbare informatie met betrekking tot niet-inheemse vaatplanten in België online beschikbaar te maken.</p>
<p>Doelstelling 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Online catalogus neobiota voor 85% afgewerkt (momenteel ca. 65%).
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Verder aanvullen van familie accounts voor Asteraceae, Poaceae, Ranunculaceae en Rosaceae [2017-2018].- Permanent up-to-date houden van de familie accounts die al online staan. Idem voor de checklist. [doorlopende actie]- Opstarten BELSPO project: 'Tracking Invasive Alien Species: Building a date-driven framework to inform policy' (TriAS). [extern project: 2017-2022]- Uitvoeren van de gelinkte onderzoeksprojecten 2017 zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad op de vergadering van 21 december 2016. [2017]
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none">- 2021: eindrapport van project TriAS voor Belspo- 2022: Volledige online database van neobiota voor België.
<p>Geassocieerde bedrijfsindicator: wetenschappelijke output</p>
<p>Andere indicatoren: aantal consultaties van de website</p>
<p>VTE 2017: 1,3 (NL)</p>
<p>Verantwoordelijk personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Filip Verloove- Quentin Groom – TriAS project
<p>Budget 2017: 20 KEUR</p>

<p>OD2.3: De Plantentuin Meise analyseert verschillen en evoluties van soortensamenstellingen van de flora van Midden-Afrika.</p>
<p>Toelichting: De Plantentuin heeft een sterke expertise in de studie van de plantendiversiteit in Midden-Afrika. Deze expertise wordt in projecten en consultancy opdrachten gebruikt om soortensamenstellingen te bepalen en te monitoren in de tijd.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- De Plantentuin heeft zijn positie als expertisecentrum voor de studie van de flora van Midden-Afrika versterkt door het succesvol uitvoeren van recent toegekende projecten.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren Belspo BRAIN project Herbaxylaredd: DNA barcoding van tropische bomen uit

Midden-Afrika. [extern project: 2015-2018] <ul style="list-style-type: none">- Eindrapportering RAINBIO project [extern project: 2014-2017]- Uitvoeren van project 'Congo basin eco-climatological data recovery and valorization (COBECORE)' [extern project: 2017-2020]
Mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">✓ 2016: eindrapport COBIMFO project voor Belspo- 2017: eindrapport Biosphere Traits project voor Belspo- 2017: eindrapport RAINBIO project- 2018: eindrapport Herbaxylaredd project voor Belspo- 2020: eindrapportering over COBECORE voor BELSPO
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: wetenschappelijke output; inkomsten (binnenhalen externe projecten en expertise-opdrachten)
VTE 2017: 0,9 (NL)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Piet Stoffelen (NL) – Biosphere Traits, Cobimfo- Steven Janssens (NL) – Herbaxylaredd, RAINBIO- Marc Sosef (NL) – RAINBIO
Budget 2017: 26 KEUR

OD2.4: De Plantentuin Meise inventariseert en monitort de zwammen en lichenen van diverse ecosystemen in België.
Toelichting: Wetenschappers van de Plantentuin Meise hebben een sterke taxonomische kennis van de Belgische zwammen en lichenen. Op deze expertise wordt regelmatig beroep gedaan door derden in het kader van monitorings- en ecologische studies. Ook ter ondersteuning van sommige wetgevende initiatieven wordt de expertise van onze wetenschappers ingeroepen.
Doelstelling 2019: <ul style="list-style-type: none">- Sterke positie als expertisecentrum voor taxonomische kennis van zwammen en lichenen behouden.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren van het project 'Convention d'étude pour la réalisation d'une liste commentée des polypores de Wallonie'. [extern project: 2017]- Uitvoeren van het project 'Convention d'étude pour l'analyse des données des polypores et des lichens des placettes du réseau de suivi extensif de l'état sanitaire des écosystèmes forestiers' [extern project: 2016-2017]- Inventarisatie van lichenen en lichenicole fungi in de provincie Antwerpen (atlasproject – actie die doorloopt van 2015, 2016). [extern project: 2015-2019]
Mijlpalen:

**Plantentuin
Meise**

<ul style="list-style-type: none">✓ 2015: eindrapportering BIM project.- 2017: eindrapportering project inventarisatie van polyporales en lichenen in bossen van Wallonië voor DGARNE.- 2017: eindrapportering project 'Convention d'étude pour la réalisation d'une liste commentée des polypores de Wallonie' (extern project) voor DGARNE.- 2017: eindrapportering project 'Convention d'étude pour l'analyse des données des polypores et des lichens des placettes du réseau de suivi extensif de l'état sanitaire des écosystèmes forestiers' voor DGARNE.
Geassocieerde bedrijfsdoelstellingen: wetenschappelijke output; inkomsten (binnenhalen externe projecten en expertise-opdrachten)
VTE 2017: 0,7 (0,2 NL, 0,5 FR)
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- André Fraiture (FR)- Dries Van Den Broeck (NL)
Budget 2017: 10 KEUR

2.3. Plantendiversiteit veiligstellen

Naar schatting een derde van alle plantensoorten zijn bedreigd of staan op het punt uit te sterven in het wild, hoofdzakelijk als gevolg van de fragmentatie en vernietiging van hun habitat, gecombineerd met overexploitatie, pollutie, een toenemende verspreiding van invasieve soorten, en klimaatveranderingen. Elke plant speelt een cruciale rol in een gezond functionerend ecosysteem. Sommige kunnen bovendien ongekende schatten bevatten zoals medicinale componenten of voedingsstoffen. Daarom is het veiligstellen van plantensoorten essentieel.

Ons onderzoek draagt bij tot de ontwikkeling van instrumenten voor in-situconservatie in waardevolle natuurgebieden zowel nationaal als internationaal. Maar soorten kunnen ook buiten hun natuurlijk verspreidingsgebied, of ex situ, beschermd worden. We verzamelen plantenmateriaal in het wild om het te bewaren en te vermeerderen in onze eigen levende collecties of in deze van partnertuinen. Onze zadenbank bevat zaden van verschillende zeldzame en bedreigde soorten waardoor we kritieke genetische variatie van een soort vrijwaren. Door onze expertise en collecties te combineren zijn we in staat om te helpen bij het opnieuw introduceren van soorten in hun natuurlijke habitat, vandaag al maar ook in de toekomst.

Strategische doelstelling 3

De Plantentuin Meise neemt een prominente plaats in op het gebied van in-situ- en ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten.

Budget 2017 SD 3: 71 KEUR (EQ0-IEEG2AH-WT)

VTE 2017 SD 3: 7,26 (4,36 NL + 2,9 FR)

Situering binnen nieuwe organisatiestructuur:

- SD3 valt onder de departementen Collecties en Onderzoek

Impact personeelsplan 2017-2018

- Aanwerving van een collectiebeheerder buitencollecties (niv. A) in 2017 die deels aan deze SD zal bijdragen (zie ook SD4)

Impact besparingsplan tot 2019:

- Geen verdere besparingen voorzien op deze SD.

Operationele doelstellingen bij SD3:

- OD3.1: De Plantentuin Meise realiseert de ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten via de bewaring van zaden in de zadenbank.
- OD3.2: De Plantentuin Meise draagt bij tot de ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten in de eigen levende verzamelingen en in die van partnerinstellingen.
- OD3.3: De Plantentuin Meise identificeert en karakteriseert zeldzame plantensoorten van de Belgische flora en onderzoekt de leefbaarheid van de populaties aan de hand van genetische en ecologische studies.
- OD3.4: De Plantentuin Meise draagt bij tot in-situconservatie van geselecteerde plantensoorten door herintroductie en versterking van populaties in bedreigde ecosystemen.
- OD3.5: De Plantentuin volgt voor België het botanisch luik op van de internationale verdragen aangaande biodiversiteit, zoals CITES en CBD, en rapporteert hierover naar de

bevoegde overheden.

<p>OD3.1: De Plantentuin Meise realiseert de ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten via de bewaring van zaden in de zadenbank.</p>
<p>Toelichting: De meest efficiënte en duurzame techniek om planten ex situ te bewaren is door middel van de bewaring van zaden in zadenbanken. Het is ook de beste manier om de genetische diversiteit van de wilde populaties ex situ te bewaren. 92% van de wereldwijd geteste soorten zijn verdrogingstolerant en kunnen dus in zadenbanken bewaard worden. Plantentuin Meise heeft de enige zadenbank in België gewijd aan het behoud van bedreigde wilde plantensoorten. De infrastructuur heeft een internationale reputatie en is actief lid van het Europese netwerk van zadenbanken (ENSCONET). Jaarlijks worden tussen de 1.300 en 2.000 stalen uitgewisseld met andere onderzoeksinstituten.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- De Plantentuin ontwikkelt een strategie en zoekt financiering om op termijn 75% (nu 31%) van bedreigde Belgische plantensoorten in ex-situ bewaring te hebben (Target 8 van de GSPC).- De Plantentuin zorgt voor een toename van het aantal populaties (samples) van elke soort bewaard in de zadenbank (momenteel worden 65% van de bewaarde soorten enkel door één sample vertegenwoordigd), zodat ten minste 20% bruikbaar en beschikbaar is voor herstel en herintroductie (Target 8 van de GSPC).- De Plantentuin blijft de referentie voor de ex-situ bewaring van de koperflora van Katanga en streeft naar een vertegenwoordiging van 50% van de endemische koperflora in de zadenbank.- De Plantentuin is de centrale bewaarplaats voor zaden van wilde bananensoorten erkend door de Global Crop Diversity Trust.- De Plantentuin onderzoekt en bepaalt zijn rol en strategie in de toekomst van de zadencollectie van wilde bonen (Phaseoleae en Phaseolinae).
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Inzamelen van zaden van 40 bedreigde plantensoorten in België. [doorlopende actie].- Externe of interne middelen zoeken om de uitgewerkte strategie voor het behalen van doelstelling 8 van de Global Strategy for Plant Conservation (75% van bedreigde soorten in ex-situ collecties) te financieren [2017].- Verderzetting project 'Weston Global Tree Seed Bank Project – Europe' [extern project: 2015-2017].- Verderzetten onderhandelingen met Global Crop Diversity Trust en andere spelers over onderbrengen van zadenbank van wilde bananensoorten in de Plantentuin Meise. [extern project – actie die doorloopt van 2016].- Uitwisselen van zaden met andere instellingen op basis van externe aanvragen. [doorlopende actie]
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Toekenning van zadenbank wilde bananensoorten aan de Plantentuin Meise.- 75% van alle bedreigde Belgische soorten in ex-situ collecties (= target 8 GSPC).
<p>Geassocieerde bedrijfsindicatoren: waarde van de levende collecties; inkomsten (binnenhalen van externe fondsen voor ex-situ bewaring)</p>

VTE 2017: 2,2 (1 NL, 1,2 FR) (inclusief opvolging van alle uitwisselingen met andere instellingen)
Verantwoordelijke personeelsleden: - Thierry Vanderborcht (FR) – beheer zadenbank - Sandrine Godefroid (FR) – wetenschappelijk onderzoek zadenbank - Filip Vandeloock (NL) – wetenschappelijk onderzoek zadenbank
Budget 2017: 8 KEUR

OD3.2: De Plantentuin Meise draagt bij tot de ex-situconservatie van geselecteerde plantensoorten in de eigen levende verzamelingen en in die van partnerinstellingen.
Toelichting: De levende collecties van Plantentuin Meise behoren tot de tien grootste ex situ plantencollecties ter wereld met planten afkomstig uit de hele wereld. Levende collecties vormen een belangrijke manier om plantensoorten ex situ te behouden, dit geldt in het bijzonder voor soorten die niet in een zadenbank kunnen bewaard worden. Verschillende bedreigde plantensoorten (waarvan bijvoorbeeld het habitat onherstelbaar verwoest is), overleven momenteel enkel nog in botanische tuinen. Daarnaast zijn levende collecties onontbeerlijk als wetenschappelijk referentiemateriaal en bron van DNA materiaal voor wetenschappelijk onderzoek, meer in het bijzonder voor succulente soorten die men niet of zeer moeilijk kan herboriseren. De Plantentuin streeft ernaar om waardevolle, zeldzame en bedreigde collecties continu te ontdubbelen vanuit en naar partnerinstellingen zodat er een betere garantie ontstaat dat deze bewaard blijven.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- De Plantentuin beheert een referentiecollectie van wilde bananensoorten erkend door de Global Crop Diversity Trust, meer specifiek voor onderzoek en productie / verspreiding van genetisch materiaal.- De Plantentuin zorgt voor het gericht kweken van zeldzame en bedreigde IUCN plantensoorten.- De Plantentuin heeft een referentiecollectie van de succulente <i>Euphorbia</i> soorten en streeft naar een vertegenwoordiging van 75% van de bedreigde IUCN soorten in haar collectie (Target 8 van de GSPC).- De Plantentuin heeft een referentiecollectie botanische rozen van wilde origine, toegankelijk voor onderzoekers en publiek.- De Plantentuin heeft een ex-situ collectie van Robustakoffie en verwante koffiesoorten gerealiseerd in Yangambi (DRC).
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Inzamelen van zaden uit de eigen collecties gebaseerd op conservatiewaarde volgens IUCN criteria. [doorlopende opdracht]- Aanleggen van rozentuin met verwerving nieuwe botanische rozensoorten en rozencultivars (zie ook 6.1). [2017; opening 2018]- Opstart ex-situ collectie van Robustakoffie in Yangambi (DRC) als onderdeel van project 'FED (11ème) - Fonds Européen de Développement' [extern project: 2017-2020]

**Plantentuin
Meise**

Mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">- 2018: Opening rozentuin- 2020: eindrapportering FED (11ème) voor CIFOR
Geassocieerde bedrijfsindicator: waarde van de levende collecties.
VTE 2017: 1,3 (NL)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Marc Reynders (NL) – beheer collecties onder glas- Kenneth Bauters (NL) – beheer buitencollecties- Thierry Vanderborght (FR) – beheer zadenbank- Filip Vandelook (NL) – wetenschapper/zadenbank
Budget 2017: 20 KEUR

OD3.3: De Plantentuin Meise identificeert en karakteriseert zeldzame plantensoorten van de Belgische flora en onderzoekt de leefbaarheid van de populaties aan de hand van genetische en ecologische studies.
Toelichting: In 2006 publiceerde het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) in samenwerking met de Plantentuin de Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest. Uit de gegevens bleek dat heel wat soorten sterk achteruit zijn gegaan en zelfs met uitsterven zijn bedreigd in onze regio. In Wallonië is de situatie vergelijkbaar. Om de bedreigde plantensoorten beter te kunnen beschermen is het belangrijk te beschikken over een goede kennis van de ecologie van de soorten alsook van de genetische samenstelling van de resterende populaties. De Plantentuin Meise focust hierbij op de studie van de Belgische habitatrichtlijnsoorten en onze enige overblijvende endem. Daarnaast wordt in het kader van een extern project ook de genetische diversiteit onderzocht van <i>Gentiana pneumonantha</i> in het kader van de mogelijke impact van klimaatsverandering.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- De conservatiestatus van de Belgische habitatrichtlijnsoorten is bepaald aan de hand van gedetailleerde ecologische, fyto-sociologische en genetische studies.- De genetische diversiteit van Belgische en Europese populaties van de sterk afgenomen klokjesgentianen is in kaart gebracht om de mogelijke impact van klimaatsverandering te kunnen inschatten (extern project).- De populatiestructuur van <i>Sempervivum funckii</i> var. <i>aqualiense</i>, een Belgisch endem, is in kaart gebracht.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren van de onderzoeksprojecten 2017 zoals goedgekeurd door de wetenschappelijke raad op de vergadering van 21 december 2016.
Geassocieerde bedrijfsindicator: wetenschappelijke output; inkomsten (binnenhalen externe projecten en expertise-opdrachten)

**Plantentuin
Meise**

VTE 2017: 1,8 (0,5 NL, 0,9 FR)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Fabienne Van Rossum (FR)- Anne Ronse (NL)
Budget 2017: 30 KEUR

OD3.4: De Plantentuin Meise draagt bij tot in-situconservatie van geselecteerde plantensoorten door herintroductie en versterking van populaties in bedreigde ecosystemen.
Toelichting: Botanische tuinen spelen een belangrijke rol in het herstel van bedreigde plantensoorten en ecosystemen via hun botanische, zaadbank en kweektechnische expertise, een unieke combinatie van vaardigheden die geen andere instellingen bieden. Botanische tuinen fungeren ook als hubs voor publieksbereik, waardoor bezoekers een inzicht krijgen in het belang van het herstel van bedreigde plantensoorten. Dankzij de combinatie van al deze voordelen is Plantentuin Meise een essentiële partner voor herintroducties en versterking van plantenpopulaties in bedreigde ecosystemen (target 4 van de GSPC).
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- De Plantentuin is een belangrijke partner voor de herintroductie en versterking van plantenpopulaties in België.- De Plantentuin zorgt voor het oogsten van het best geschikte plantenmateriaal voor toekomstige herintroducties en versterkingen.- De Plantentuin is verantwoordelijk voor de monitoring van de op het veld getransloceerde soorten.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Verderzetting LIFE-project 'Herbages'. [extern project: 2014-2019]
Mijlpaal: <ul style="list-style-type: none">- 2019: eindrapport van LIFE-project 'Herbages' voor EU
Indicator: <ul style="list-style-type: none">- Evaluatie door EU van LIFE-project
VTE 2017: 1,7 (1 NL, 0,7 FR)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Sandrine Godefroid (FR)- Fabienne Van Rossum (FR)
Budget 2017: 12 KEUR

**Plantentuin
Meise**

OD3.5: De Plantentuin volgt voor België het botanisch luik op van de internationale verdragen aangaande biodiversiteit, zoals CITES en CBD, en rapporteert hierover naar de bevoegde overheden.
Toelichting: De Plantentuin Meise is het clearing house voor de 'Global Strategy for Plant Conservation' (GSPC) van de 'Convention on Biological Diversity'. Daarnaast ontvangt de Plantentuin, ter bewaring, ook alle door de douane aangeslagen planten in het kader van de CITES wetgeving.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Een verbeterde opvolging van de GSPC op regionaal, nationaal en internationaal niveau.- Een volledig uitgewerkt wettelijk kader voor het bewaren van planten in de Plantentuin aangeslagen in het kader van de CITES wetgeving.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Opmaken van CITES rapporten over door de douane aangeslagen planten. [doorlopende actie]- Deelnemen aan de vergaderingen van het wetenschappelijk CITES comité. [doorlopende actie]- Samenwerking met CITES diensten optimaliseren en interne procedures stroomlijnen. [2017]- Opvolgen en implementeren van Nagoya [2017-2018]
Indicator: aantal opgestelde CITES rapporten
VTE 2017: 0,26 (0,16 NL, 0,1 FR)
Verantwoordelijke: <ul style="list-style-type: none">- Steven Dessen (NL) – algemeen- Elke Bellefroid (NL) – CITES- Piet Stoffelen (NL) – Nagoya
Budget 2017: 1 KEUR

2.4. Ons wetenschappelijk patrimonium valoriseren

Doorheen zijn lange geschiedenis heeft de Plantentuin constant gewerkt aan het bijeenbrengen en ontwikkelen van een uitgebreid patrimonium van collecties, zoals levende planten, herbariumcollecties, boeken, voorwerpen en instrumenten. Dit onroerend, roerend, levend en immaterieel erfgoed speelt een belangrijke rol in de werking van de Plantentuin. Boeken, archieven, specimens en zadencollecties worden door wetenschappers gebruikt, terwijl de plantenverzamelingen zowel door onderzoekers als door bezoekers worden bezocht en gewaardeerd. Dit unieke patrimonium vraagt een permanente gespecialiseerde zorg, maar is ook een onvervangbare bron van nieuwe inzichten om de missie van de Plantentuin uit te voeren in een constant veranderende wereld.

Strategische doelstelling 4

De Plantentuin Meise ontwikkelt en beheert zijn wetenschappelijke en educatieve collecties en ontsluit ze voor wetenschappers en het brede publiek.

Budget 2017 SD4: 1.212 KEUR (EQ0-IEEG2AH-WT) (inclusief 2/3de gas- en elektriciteitskosten) + 250 KEUR Toerisme Vlaanderen (nog niet opgenomen bij BO2017) + 230 KEUR VEK in het kader van het DOE! Project (VAK in 2016)

VTE 2017 SD4: 61,25 (48,75 NL + 12,5 FR)

Situering binnen nieuwe organisatiestructuur:

- SD4 valt onder het departement Collecties.

Impact personeelsplan 2017-2018 (acties na 1 januari 2017):

- Aanwerving van een collectiebeheerder buitencollecties (niv. A) in 2017 die deels aan deze SD zal bijdragen (zie ook SD3)
- Aanwerving tuinier (niv. C) in 2017
- Pensionering tuinier (niv. C) in 2017
- Bevorderingspositie landschapsdeskundige (niv. B3) in 2017
- Bevorderingspositie bibliothecaris (niv. B2) in 2017
- Bevorderingspositie hoofdtuinier (niv. C2) in 2017
- Statutarisatie herbariumtechnicus (niv. D1) in 2017
- Statutarisatie tuinier (niv. D1) in 2017

Impact besparingen tot 2019:

- Uitstroom landschapsdeskundige (B3) in 2019
- Uitstroom herbariumtechnicus (C1) in 2019

Operationele doelstellingen bij SD4:

- OD4.1: De Plantentuin Meise actualiseert de inventaris van zijn erfgoed en collecties.
- OD4.2: De Plantentuin Meise evalueert en ontwikkelt continu zijn erfgoed en collecties volgens een uitgewerkte collectiepolitiek.
- OD4.3: De Plantentuin Meise optimaliseert de bewaring en het gebruik van zijn erfgoed en collecties binnen al zijn opdrachten.

- OD4.4: De Plantentuin Meise verbetert de fysieke toegang tot zijn erfgoed en collecties en ontsluit ze via databanken en digitaliseringsprojecten.

OD4.1: De Plantentuin Meise actualiseert de inventaris van zijn erfgoed en collecties.
<p>Toelichting: De Plantentuin Meise heeft als één van zijn opdrachten het beheren, bewaren en valoriseren van gedocumenteerde wetenschappelijke verzamelingen van levende of gedroogde planten, fungi, zaden en plantaardige weefsels. Om deze collecties ter beschikking te kunnen stellen voor de verschillende doelgroepen is het belangrijk te beschikken over een correcte inventaris. De Plantentuin beschikt over drie inventarissen: één voor de levende collecties, één voor de herbariumcollecties en één voor de bibliotheek.</p> <ul style="list-style-type: none">- Alle gegevens met betrekking tot de levende collecties en zadenbank worden bijgehouden en beheerd in LIVCOL en PHASEO. Omdat aantallen en locaties van planten in de tuin en in de serres continu veranderen, dient op regelmatige tijdstippen een update gemaakt te worden van de gegevens in de database. Daarnaast is het ook belangrijk verificaties uit te voeren om de correcte identificatie van de planten te kunnen garanderen.- Net zoals vele andere botanische tuinen beschikt de Plantentuin nog niet over een volledige inventaris voor zijn herbariumcollecties, die sinds het midden van de 19de eeuw werden verworven. De herbariumcollecties uit Afrika en België worden momenteel wel gescand en opgenomen in de centrale databank BGBase (zie ook OD4.4).- Voor de bibliotheek is wel een bijna volledige inventaris beschikbaar in VUBIS. <p>De Plantentuin beheert ook de archieven. Hierop wordt wetenschappelijk onderzoek verricht, meer bepaald naar de geschiedenis van de natuurwetenschappen in het algemeen en de horticultuur in het bijzonder.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- De Plantentuin heeft doeltreffende en duurzame procedures uitgewerkt voor het continu up-to-date houden van haar inventarissen.- 40% van alle herbariumcollecties zijn opgenomen in de inventaris (momenteel 15%).- Het APGIII classificatiesysteem is geïmplementeerd voor alle collecties.- Een digitaal platform werd uitgewerkt om gegevens van herbariumcollecties te encoderen via burgerparticipatie en -wetenschap.- Alle glasnegatieven en portretten zijn geïnventariseerd.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek op de archieven in verband met Bosmuseum/Arboretum van Tervuren. [2016-2017]- Update van inventaris zadenbank. [2015-2018]- Uitvoeren APG III update in LIVCOL. [2015-2017]
<p>Geassocieerde bedrijfsindicator: gebruik van de collecties</p>
<p>Andere indicatoren: aantal registraties in databank per dag (herbarium, bibliotheek,...)</p>
<p>VTE 2017: 8,05 (5,75 NL, 2,3 FR) (inclusief databasen van alle gegevens in het kader van uitwisseling van stalen)</p>

**Plantentuin
Meise**

Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Ann Bogaerts (NL) – herbariumcollecties- Régine Fabri (FR) – bibliotheek- Denis Diagre (FR) – archieven- Thierry Vanderborght (NL) – levende collecties
Budget 2017: 3 KEUR

OD4.2: De Plantentuin Meise evalueert en ontwikkelt continu zijn erfgoed en collecties volgens een uitgewerkte collectiepolitiek.
Toelichting: Het kwalitatief beheer van collecties is enkel mogelijk indien er een collectiepolitiek wordt uitgewerkt en opgevolgd. Hierin moeten ook de historische, culturele en technische aspecten worden opgenomen. In functie van dergelijke collectiepolitiek kunnen collecties worden uitgebreid, behouden of afgestoten. Net zoals vele andere wetenschappelijke instellingen beschikt de Plantentuin nog niet over een allesomvattende collectiepolitiek voor zijn verschillende collecties. In 2014 werd daarom een project opgestart om hieraan te verhelpen. Hiervoor wordt samengewerkt met zowel Europese (Collection Policy Board) als internationale (The Society For The Preservation of Natural History Collections, International Council of Museums) organisaties. Deze manier van werken komt ook tegemoet aan de voorwaarden gesteld in de bruikleenovereenkomst tussen de Vlaamse en federale overheid. Op jaarbasis worden tussen de 1.000 en 2.500 nieuwe levende accessies, tussen de 4.000 en 6.200 boeken en tijdschriften en tussen de 5.000 en 20.000 (uitzonderlijk meer) herbariumspecimens verworven.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Uitgeschreven en geïmplementeerde collectiepolitiek voor alle collecties.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Goedkeuring collectiepolitiek voor de herbariumcollecties door wetenschappelijke raad en vertegenwoordigers federale overheid. [2016-2017]- Uitwerken van een collectiepolitiek voor de levende verzamelingen. [2016-2017]- Aankopen boeken en tijdschriften. [doorlopende actie]- Ontwikkelen van een geïntegreerd management plan voor het domein van de Plantentuin [2017-2019]
Mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">✓ 2015: uitgewerkte collectiepolitiek voor de herbariumcollecties- 2017: uitgewerkte collectiepolitiek voor de levende collecties- 2017: uitgewerkte collectiepolitiek voor de bibliotheekcollecties- 2019: een functioneel, geïntegreerd management plan voor het domein
Geassocieerde bedrijfsindicatoren: waarde van de levende collecties; gebruik van de collecties
VTE 2017: 3,65 (2,60 NL, 1,05 FR)
Verantwoordelijke personeelsleden:

**Plantentuin
Meise**

<ul style="list-style-type: none">- Elke Bellefroid (NL) – levende collecties- Ann Bogaerts (NL) – herbariumcollecties- Régine Fabri (FR) – bibliotheekcollecties- Anne Ronse (NL) – beheersplan domein
Budget 2017: 142 KEUR (inclusief budget voor aankoop collecties bibliotheek, herbarium, levende verzamelingen)

<p>OD4.3: De Plantentuin Meise optimaliseert de bewaring en het gebruik van zijn erfgoed en collecties binnen al zijn opdrachten.</p>
<p>Toelichting: Het dagelijks onderhoud van het domein van 92 ha met al de aanwezige collecties is bijzonder arbeidsintensief. De 18.000 soorten levende planten vragen een specifieke zorg die verregaande automatisatie uitsluit. Onze tuiniers zijn specialisten in hun vakgebied en weten de planten met de juiste technieken te verzorgen. Ook de herbariumcollecties vragen bijzondere zorg. Collecties die terugkomen van lenen moeten correct ingelast worden en er is een sterke achterstand in de montage van nieuw binnengekomen materiaal.</p> <p>De huidige infrastructuur is niet meer aangepast voor het bewaren van sommige collecties. Dit geldt zowel voor de herbariumcollecties als voor de (sub)tropische planten ondergebracht in de kweekkassen en collectiekassen. In afwachting van de geplande renovatiewerken (zie onder SD7 en gefaseerde uitvoering masterplan) wordt alles in het werk gesteld om de collecties zo goed mogelijk te bewaren.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Infrastructuur voor de levende collecties optimaliseren (zie SD7).- Binnen de beperkingen van de huidige infrastructuur de nodige maatregelen nemen om de herbariumcollecties en boekencollecties zo goed mogelijk van verder verval te behoeden.- Binnen de beperkingen van de huidige infrastructuur teeltcondities optimaliseren voor de verschillende groepen (sub)tropische planten.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Onderhoud van alle levende collecties en domein. [doorlopende actie]- Restauratie van grote stukken uit het bosmuseum voor tentoonstelling in het houtmuseum. [2017-2018]- Verhuis en reiniging van de 'Cabinet of Botanical Curiosities'. [2015-2020]- Ontsmetten van de collecties door diepvriezen. [doorlopende actie]- Monteren en inlassen van herbariumcollecties. [doorlopende actie]- Uitvoeren project 'The Belgian Plant Sentinel Network (BePSN). [2016-2019]- Ontwerpen en aanleggen van culinaire belevingstuin (zie ook 6.1). [2017-2018]- Ontwerpen en aanleggen kasteeltuin (zie ook 6.1) [2017]
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none">- 2019: eindrapportering BePSN
Geassocieerde bedrijfsindicator: gebruik van de collecties

Andere indicator: aantal montages per dag (voor herbarium)
VTE 2017: 42,6 (33,75 NL, 8,85 FR)
Verantwoordelijke personeelsleden: Ann Bogaerts (NL) – herbariumcollecties Elke Bellefroid (NL) – plantenverzamelingen en domein Marc Reynders (NL) – collecties onder glas Kenneth Bauters (NL) – buitencollecties Nicole Hanquart (FR) – patrimoniumcollecties en bewaringscondities Anne Ronse (NL) – Sentinel project BePSN
Budget 2017: 374 KEUR (investeringen mbt collecties inbegrepen) + 363 KEUR (2/3 ^{de} totale energiekost) + 250 KEUR Toerisme Vlaanderen

OD4.4: De Plantentuin Meise verbetert de toegang tot zijn erfgoed en collecties via databanken en digitaliseringsprojecten.
Toelichting: De collecties die bewaard worden door de Plantentuin Meise moeten ook beschikbaar worden gesteld voor de verschillende belanghebbenden. Dit kan enerzijds door de fysieke toegang ertoe te verbeteren voor het grote publiek (zie SD7), maar ook door ze te ontsluiten via databanken en digitaliseringsprojecten. Digitalisatie vormt een onontbeerlijke tool om collecties en gegevens naar een internationaal doelpubliek te ontsluiten zowel met het oog op wetenschappelijk onderzoek, het verhogen van uitwisseling met partnerorganisaties als met het oog op onze bezoekers en het brede publiek. De basisgegevens en foto's van de levende collecties worden digitaal ontsloten via de online versie van LIVCOL op de website van de Plantentuin. Daarnaast worden bepaalde gegevens met betrekking tot de collecties eveneens jaarlijks aangeleverd naar andere online databases (BGCI plant search & PLANTCOL). Ook de zadenlijst (index seminum) wordt digitaal verspreid. Voor het herbarium worden de reeds gedigitaliseerde collecties online beschikbaar gesteld via het virtueel herbarium. De bibliotheekcatalogus is online beschikbaar vanaf de website van de Plantentuin en is opgenomen in de belangrijkste Belgische bibliotheekdatabanken.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- 1/4de van alle herbariumcollecties online beschikbaar (1 miljoen specimens).- De Plantentuin beschikt over een performante database voor al zijn collecties. - De data van de levende verzamelingen, inclusief de geolocalisatie van de bomen en struiken, zijn optimaal toegankelijk voor het brede publiek via digitale platformen (web en mobiel). - 1/3de van de levende collecties zijn fotografisch gedocumenteerd (momenteel 25%).
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Uitbrengen Index Seminum 2017 (papier en web). [doorlopende actie]- Uitvoeren nieuw project 'Modular interoperable database system and portal for Belgian

<p>natural history collections (NaturalHeritage). [extern project: 2017-2019]</p> <ul style="list-style-type: none">- Opvolgen van encoding van data van meer 500.000 specimens en scannen van 560.000 specimens door Picturae in het kader van het IWT-project Digitale Ontsluiting Erfgoed (DOE !). [deel van extern project DOE!: 2017-2018]- Beëindigen Linden project: digitalisatie van Linden specimens en ontsluiten via portaal Plantentuin en JSTOR global plants. [2013-2017]- Ontwikkelen en lanceren nieuwe webportal voor de herbariumcollecties in functie van de verschillende stakeholders. [deel van extern project DOE!: 2016-2017]- Afsluiten 'Global Plants Initiative' voor hogere planten waarbij de herbariumtypes worden gedigitaliseerd en online consulteerbaar worden gemaakt via JSTOR, Europeana en ons eigen virtueel herbarium (in totaal 100.000 specimens). De einddatum voor het 'Global Plants Initiative' project mossen- en algentypes is 30/6/2017. [extern project: 2014-2017]- Export van beelden van glasnegatieven en portretten naar Europeana [2017]
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none">- 2017: Eindrapport 'Global Plants Initiative'- 2018: Eindrapport IWT-project Digitale Ontsluiting Erfgoed (DOE !)- 2019: Nieuwe databank voor de levende collecties
<p>Geassocieerde bedrijfsindicator: gebruik van de collecties</p>
<p>Andere indicator: aantal scans per dag (voor scannen van herbariumvellen); aantal geëxporteerde beelden</p>
<p>VTE 2017: 7,45 (6,65 NL; 0,8 FR)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Thierry Vanderborght (FR) – databanken levende collecties- Sofie De Smedt (NL) – digitalisatieprojecten herbarium- Régine Fabri (FR) & Nicole Hanquart (FR) – bibliotheek
<p>Budget 2017: 330 KEUR (inclusief investeringen en werkingskosten in kader van IWT DOE! Project) +230 KEUR VEK (vastlegging in 2016)</p>

2.5. Planten en mensen (opnieuw) verbinden

Overal ter wereld voorzien specifieke plantensoorten de plaatselijke bevolking van voedsel, energie, gereedschap en werktuigen, vezels voor kleding en natuurlijke geneesmiddelen. Planten spelen ook vaak een rol in culturele expressie en religie. Een gedegen kennis van de plantenwereld is voor elke beschaving onontbeerlijk. Planten zijn cruciale elementen in de strijd tegen honger, ziekte en extreme armoede.

Door een sterke urbanisatie dreigt veel verworven kennis verloren te gaan. Daarnaast slinkt het aantal opleidingen met een brede visie over plantkunde zienderogen.

Onze onderzoekers delen en verspreiden hun kennis en expertise over de herkenning, de verspreiding, het voorkomen en het gebruik van planten (taxonomie, floristiek, ecologie, etnobotanie). Ze zetten zich ook in om jongeren en volwassenen te stimuleren om carrières te ontwikkelen in de plantkunde en de horticultuur.

Strategische doelstelling 5

De Plantentuin Meise stelt zijn expertise actief ten dienste van externe gebruikers en tekent cultuurgebonden kennis van planten op.

Budget 2017 SD5: 86 KEUR (EQ0-IEEG2AH-WT)

VTE 2017 SD5: 3,56 (3,01 NL + 0,55 FR)

Situering binnen nieuwe organisatiestructuur:

- SD 5 wordt gedeeld door het departement onderzoek en het departement publiekswerking.

Impact personeelsplan 2017-2018:

- Geen personeelsbewegingen

Impact besparingsplan tot 2019:

- Geen verdere besparingen voorzien op deze SD.

Operationele doelstellingen bij SD5:

- OD5.1: De Plantentuin Meise stelt zijn wetenschappelijke kennis ten dienste van het grote publiek en ontwikkelt daartoe een webportaal met aangeboden expertises.
- OD5.2: De Plantentuin Meise stelt zijn expertise ten dienste van projecten met betrekking tot capaciteitsversterking in Afrika.
- OD5.3: De Plantentuin Meise wordt de referentie voor etnomycologisch onderzoek in Afrika.
- OD5.4: De Plantentuin Meise speelt een actieve rol in de omkadering van studenten tijdens hun opleiding en stelt een programma op om een meer prominente plaats in te nemen in o.a. botanisch en tuinbouwkundig onderwijs.

OD5.1: De Plantentuin Meise stelt zijn wetenschappelijke kennis ten dienste van het grote publiek en ontwikkelt daartoe een webportaal met aangeboden expertises.
Toelichting: De Plantentuin biedt heel wat diensten aan voor het grote publiek en voor bedrijven. Momenteel is het aanbod echter niet eenvoudig terug te vinden op de website. De Plantentuin mist hierdoor waarschijnlijk heel wat opportuniteiten. Om daaraan te verhelpen moet bij het herwerken van de website gezorgd worden voor een duidelijk portaal waarbij alle aangeboden expertises worden samengebracht.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Alle expertise van de Plantentuin beschikbaar vanaf één webportaal.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Bestaande informatie aanbieden op nieuwe website [2017-2018]
Geassocieerde bedrijfsindicator: inkomsten
VTE 2017: 0,16 (0,06 NL, 0,1 FR)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Steven Desein (NL)- Koen Es (NL)- Franck Hidvégi (FR)
Budget 2017: geen budget voorzien in deze fase.

OD5.2: De Plantentuin Meise stelt zijn expertise ten dienste van projecten met betrekking tot capaciteitsversterking in Afrika.
Toelichting: De Plantentuin heeft unieke expertise in huis met betrekking tot capaciteitsversterking in Afrika. Sinds 2004 heeft de Plantentuin (terug) met succes projecten geleid in Midden-Afrika, vooral in de Democratische Republiek Congo. Momenteel is de Plantentuin betrokken bij de rehabilitatie van het herbarium van Yangambi in het kader van een FLEGT project en de landschappelijke aanleg rondom een waterkrachtcentrale in Virunga Nationaal Park met daaraan gekoppeld de ontwikkeling van een bewustmakingsprogramma. Voor deze projecten wordt samengewerkt met de lokale partners, waaronder het ICCN (Institut Congolais pour la Conservation de la Nature) en het INERA (Institut National pour l'Etude et la Recherche Agronomiques).
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Bestendigen van de positie van de Plantentuin als betrouwbare partner in capaciteitsversterkende projecten in Afrika.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren van acties opgenomen in FED (11ème) – ‘Fonds Européen de Développement’ [extern project: 2017-2020; zie ook OD3.2]- Uitvoeren van opdracht in Virunga Nationaal Park. [extern project: 2015-2018]- Maken van film over de activiteiten van de Plantentuin in Virunga Nationaal Park. [extern project: 2017]

**Plantentuin
Meise**

Mijlpaal: <ul style="list-style-type: none">- 2020: eindrapportering FED (I lème) voor CIFOR
Geassocieerde bedrijfsindicator: inkomsten (via externe projecten en consultancy opdrachten)
Andere indicatoren: evaluaties door externe financiers.
VTE 2017: 1 (NL)
Verantwoordelijke: Francesca Lanata (NL)
Budget 2017: 46 KEUR

OD5.3: De Plantentuin Meise wordt de referentie voor etnomycologisch onderzoek in Afrika.
Toelichting: Wilde eetbare paddenstoelen worden verzameld en geconsumeerd door miljoenen mensen wereldwijd. Ook in grote gebieden van Midden- en Zuidelijk Afrika bestaat er een lange traditie in de consumptie van wilde eetbare paddenstoelen. Ze vormen een belangrijke toevoeging aan het normale dieet en kunnen zorgen voor extra inkomsten. Vele soorten spelen ook een belangrijke ecologische rol door de symbiotische relaties die ze vormen met bomen. De bomen van de miombobossen van Midden- en Zuidelijk Afrika zouden zelfs niet bestaan zonder hun schimmelpartners. De Plantentuin heeft een lange traditie in het bestuderen van eetbare paddenstoelen in Afrika. Daarbij worden ook de lokale gebruiken in kaart gebracht en worden de geconsumeerde soorten taxonomisch beschreven en professioneel geïllustreerd. Het economisch belang van de eetbare paddenstoelen wordt ook ingeschat en als argument gebruikt voor het beschermen van de nog resterende Afrikaanse bosgebieden.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Versterken van de positie van de Plantentuin als etnomycologisch expertencentrum onder andere door de creatie van een website en Smartphone app voor identificatie van eetbare paddenstoelen uit tropisch Afrika.
Acties 2017 (deel van dit onderzoek valt onder OD1.1): <ul style="list-style-type: none">- Publicatie van een boek over eetbare paddenstoelen uit Katanga. [2015-2017]- Realiseren van website ivm eetbare paddenstoelen van de regio van de Afrikaanse grote meren. [2017]
Mijlpaal: <ul style="list-style-type: none">- 2017: Publicatie boek eetbare paddenstoelen van Katanga (initiële streefdatum was 2016)
Geassocieerde bedrijfsdoelstellingen: wetenschappelijke output; inkomsten (externe projecten en consultancy opdrachten)
VTE 2017: 1,55 (1,3 NL; 0,25 FR)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Jérôme Degreef (FR)- André De Kesel (NL)
Budget 2017: 40 KEUR

OD5.4: De Plantentuin Meise speelt een actieve rol in de omkadering van studenten tijdens hun opleiding en stelt een programma op om een meer prominente plaats in te nemen in o.a. botanisch en tuinbouwkundig onderwijs.
Toelichting: De Plantentuin heeft expertise in huis die in verschillende opleidingen van pas kan komen: van horticulturele opleidingen in het middelbaar over landschapsarchitectuuropleidingen aan hogescholen tot biologisch georiënteerde richtingen aan universiteiten. Onze personeelsleden begeleiden dan ook al heel wat stages en zijn soms copromotor van eindwerken en doctoraten. Het potentieel is echter groter dan wat vandaag gerealiseerd wordt. Het is daarom belangrijk actief op zoek te gaan naar mogelijke partners zodat de in de Plantentuin aanwezige expertise en collecties gevalideerd kunnen worden via de formele educatiekanalen.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- De Plantentuin heeft een strategisch plan opgesteld om zijn positie in het onderwijsveld te versterken.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Begeleiden van master- en doctoraatsstudenten.- Begeleiden van studenten en stagiairs.- Onderwijsopdrachten uitvoeren aan Vlaamse en Franstalige universiteiten.
Geassocieerde bedrijfsindicator: wetenschappelijke output
Andere indicatoren: aantal stagiairs, aantal master- en doctoraatsstudenten
VTE 2017: 0,85 (0,65 NL, 0,2 FR) (inclusief begeleidingstijd)
Verantwoordelijken: <ul style="list-style-type: none">- Frederik Leliaert (NL)- Piet Stoffelen (NL)- Koen Es (NL)
Budget 2017: geen budget voorzien, benodigde werkingsbudgetten onder de verschillende andere OD's.

2.6. Inspireren en informeren

De Plantentuin huisvest 18.000 verschillende soorten planten verspreid over een historisch domein van 92 hectaren. Het is een prachtige en gevarieerde groene zone en een bron van vreugde, verwondering, inspiratie en kennisvergarig die elk jaar ongeveer 120.000 bezoekers aantrekt.

Door het inzetten van een breed gamma aan plantenpresentaties, tentoonstellingen, webpagina's, wetenschappelijke communicatie-instrumenten, evenementen, informele leeractiviteiten, sensibiliseringsinstrumenten en ervaringsgerichte educatieve activiteiten heeft de Plantentuin het potentieel om de opvatting van mensen over het belang van planten voor het menselijke welzijn te veranderen en het vitale belang van plantensoorten te benadrukken. Voortbouwend op dit inzicht kunnen mensen verder gestimuleerd worden op een duurzame en verantwoorde wijze te handelen.

Strategische doelstelling 6

De Plantentuin Meise heeft een internationale uitstraling als boeiende en educatieve bezoekersattractie die breed maatschappelijk verankerd is.

Budget 2017 SD6: 495 KEUR (EQ0-IEEG2AH-WT) + 50 KEUR Toerisme Vlaanderen (nog niet opgenomen in BO 2017)

VTE 2017 SD7: 22 (20,1 NL + 1,9 FR)

Situering binnen nieuwe organisatiestructuur:

- SD6 valt onder het departement Publiekswerking, met ondersteuning vanuit departement Collecties voor het aanleggen van tuinen, plantendisplays,...

Impact personeelsplan 2017-2018:

- Aanwerving personeelslid (niv. A) als uitzonderlijke en tijdelijke behoefte om de realisatie van het houtmuseum te coördineren in 2017.
- Aanwerving MICE verantwoordelijke (niv. C) in 2017
- Uitstroom MICE verantwoordelijke (niv. B) in 2017
- Uitstroom verkoopsmidewerker (niv. D) in 2017
- Bevordering midewerker evenementen en promotie (niv. B2) in 2017
- Statutarisatie midewerker grafische ontwerpen & communicatie-instrumenten (niv. C1) in 2017

Impact besparingsplan tot 2019:

- Geen verdere besparingen voorzien op deze SD.

Operationele doelstellingen bij SD6:

- OD6.1: De Plantentuin Meise ontwikkelt en differentieert zijn toeristisch aanbod en profileert zich als een nationale en internationale bezoekersattractie.
- OD6.2: De Plantentuin Meise versterkt zijn eigen educatief aanbod voor verschillende doelgroepen in het kader van het STEM-beleid van de Vlaamse overheid.
- OD6.3: De Plantentuin Meise versterkt bestaande en ontwikkelt nieuwe gemeenschapsinitiatieven om een bredere maatschappelijke en regionale verankering te verzekeren.

OD6.1: De Plantentuin Meise ontwikkelt en differentieert zijn toeristisch aanbod en profileert zich als een nationale en internationale bezoekersattractie.

Toelichting: Naast een wetenschappelijke opdracht, vervult de Plantentuin ook een museale, toeristische en educatieve functie die moet bijdragen aan de bewustwording en de vorming van het publiek. In het masterplan zijn verschillende initiatieven voorzien om de infrastructuur voor de bezoekers te verbeteren. Deze zijn opgenomen in de strategische doelstelling 7. Om meer bezoekers aan te trekken moet ook het toeristische aanbod worden uitgebreid en aangepast aan de wensen van de verschillende toeristische (nationale en internationale) doelgroepen. Dit zal op twee manieren gebeuren: enerzijds door het ontwikkelen van kwaliteitsvolle plantencollecties en permanente tentoonstellingen, anderzijds door het organiseren van events en tijdelijke tentoonstellingen. Bij de events en tijdelijke tentoonstellingen wordt gemikt op drie doelgroepen: (1) families met kinderen, (2) plantenliefhebbers en (3) kunstliefhebbers. Om alle initiatieven te stroomlijnen zal een toeristisch businessplan worden uitgewerkt waarbij de toeristische studie van ZKA uitgevoerd in 2008 als basis zal dienen. Hierbij zullen een aantal thematische lijnen uitgewerkt worden die moeten toelaten de Plantentuin op termijn ook internationaal te promoten. Inhoudelijk wordt hiervoor samengewerkt met Toerisme Vlaanderen.

Doelstellingen 2019:

- Een constante stijging van het aantal bezoekers (conform de bedrijfsindicator). Zodra de onthaalinfastructuren (hoofdingang en Meise-ingang) aangelegd zijn en de parking is uitgebreid (2018/2019) moet een verdubbeling van het aantal bezoekers in vergelijking met 2013 de doelstelling zijn (van 90.000 naar 180.000).
- Een toekomstgericht toeristisch businessplan met een duidelijke strategie om vanaf 2020 de Plantentuin ook internationaal te profileren als kwalitatieve toeristische bestemming.

Acties 2017:

- Uitvoeren van het hefboomproject 'Plantentuin 2.0' van Toerisme Vlaanderen [extern project: 2017-2021) met volgende acties:
 - o Actie 1: Realisatie bezoekersinfrastructuur (zie ook OD7.1)
 - o Actie 2: Realisatie welkomstuin
 - o Actie 3: Aanleg formele tuin en magisch moeras (zie ook OD4.3)
 - o Actie 4: Aanleg culinaire belevingstuin (zie ook OD4.3)
 - o Actie 5: Volledige renovatie Plantenpaleis (zie ook OD7.2)
 - o Actie 6: Versterken zichtbaarheid Vlaams meesterschap in de tuin (zie ook rozentuin onder OD3.2)
 - o Actie 7: Aankleden tentoonstellingsruimte in Groene Ark
 - o Actie 8: versterken toeristische beleving aan de hand van vijf verhaallijnen en realisatie van belevingselementen in samenwerking met een toeristisch conceptbureau.
- Realiseren tentoonstelling en catalogus 'Reis tussen kunst en wetenschap, botanische expedities' [2016-2017]
- Realiseren tentoonstelling en catalogus over botaniseertrommels [2017-2018]
- Organiseren van Floridylle cyclus: Winter – Lente – Zomer – Herfst [doorlopende actie]
- Organiseren van orchideeënspektakel FloriMundi [frequentie nog te bepalen]

Plantentuin Meise

<ul style="list-style-type: none">- Realiseren tentoonstelling Expo Gallen. [2017]- Realiseren fototentoonstelling Herfst. [2017]- Realiseren tentoonstelling 'Open veld, leesbaar veld'. [2017]- Realiseren tentoonstelling 'Happy Birthday Rembert Dodoens'. [2017]- Realiseren tentoonstelling 'Cogniaux'. [2017]- Realiseren tentoonstelling 'Les Eaux Dormantes'. [2017]- Daarnaast zijn er thematische wandelingen, maandelijkse zondagswandelingen, per seizoen een aangepast Amarylloparcours voor kinderen, ikebanatentoonstellingen, bonsaitentoonstelling, Dag van de Wetenschap,... [2017]- Uitwerken nieuwe website. [2016-2018]
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ 2016: toeristisch businessplan voor de Plantentuin- 2017: realisatie Rozentuin (opening zomer 2018)- 2018: realisatie culinaire belevingstuin (opening zomer 2018)- 2019: realisatie Welkomsttuin bij hoofdingang (opening samen met opening bezoekerscentrum)- 2018: realisatie formele tuin- 2021: realisatie magisch moeras- 2021: opening volledig gerenoveerde Plantenpaleis- 2020: inrichting tentoonstellingsruimte in de Groene Ark
Geassocieerde bedrijfsindicator: gerealiseerde betrokkenheid van het publiek
Andere indicatoren: tevredenheid bezoekers (exit-enquêtes), resultaten mystery shopper
VTE 2017: 17,45 (17,05 NL, 0,4 FR), inclusief personeel kassa, tuinwinkel en onthaal
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- Koen Es (NL)- Elke Bellefroid (NL)
Budget 2017: 295 KEUR (inclusief promotie) + 50 KEUR (Toerisme Vlaanderen)

<p>OD6.2: De Plantentuin Meise versterkt zijn eigen educatief aanbod voor verschillende doelgroepen in het kader van het STEM-beleid van de Vlaamse overheid.</p>
<p>Toelichting: De Plantentuin Meise biedt verschillende ateliers en rondleidingen aan aangepast aan de eindtermen van het onderwijs of de noden van de opleidingen van hogescholen en universiteiten. In functie van formele bevragingen willen we dit aanbod verder versterken. Daarnaast willen we het aanbod ook beter bekend maken bij de verschillende doelgroepen. Op die manier wil de Plantentuin actief bijdragen aan het STEM-beleid van de Vlaamse overheid.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p>

**Plantentuin
Meise**

<ul style="list-style-type: none">- Een stijging van het aantal bezoeken gelinkt aan formele educatie.- De realisatie van een permanent interactief planten- en houtmuseum.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Uitwerking en realisatie van houtmuseum in overleg met alle stakeholders. [2016-2018].- Versterken van educatief aanbod voor Franstaligen. [2016-2019]- Organisatie van de 'Journées techniques de l'Education' van de 'Jardins botaniques de France et des Pays francophones' in de Plantentuin van 21-23 maart 2017. Het thema is 'educational innovation in the Botanical Gardens'. [verplaatst van 2016 naar 2017]- Uitwerken van workshop 'Virunga Challenge' [2016-2017]- Uitvoeren van EU-project 'BigPicNic' [extern project: 2016-2019]- Startmoment 'Week van de Bij' in Plantentuin Meise [2017-2018]- Uitwerken workshops in het kader van Bos-online project [extern project: 2016-2017]
<p>Mijlpaal:</p> <ul style="list-style-type: none">- 2018: Opening houtmuseum- 2018: Startmoment 'Week van de Bij' in Plantentuin Meise- 2019: Rapportering BigPicNic project aan EU
Geassocieerde bedrijfsindicator: gerealiseerde betrokkenheid van het publiek
VTE 2017: 3,45 VTE (1,95 NL, 1,5 FR) (inclusief geven van de ateliers)
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- Koen Es (NL)
Budget 2017: 170.000 KEUR

<p>OD6.3: De Plantentuin Meise versterkt bestaande en ontwikkelt nieuwe gemeenschapsinitiatieven om een bredere maatschappelijke en regionale verankering te verzekeren.</p>
<p>Toelichting: De Plantentuin Meise wil zich profileren als een sociale organisatie en wil het grote publiek zoveel mogelijk betrekken bij zijn werking; de Plantentuin voor iedereen. Er wordt ook gestreefd naar een goede samenwerking met de twee gemeenten waarop de Plantentuin is gelegen: Wemmel en Meise.</p> <p>De Plantentuin beschikt nu reeds over een erg actieve vrijwilligerswerking (c. 100 vrijwilligers goed voor 8 VTE) en neemt actief deel aan allerlei gemeenschapsinitiatieven (o.a. Platform Jongeren voor de Samenleving) en stelt stageplaatsen voor aan zowel middelbare scholen als universiteiten. Het betreft meestal relatief recent opgestarte initiatieven die de nodige opvolging en evaluatie vragen. Daarnaast wil de Plantentuin een deel van zijn middelen verkrijgen via sponsoring, ofwel door bedrijven ofwel door individuele giften/bijdragen. In 2014 slaagde de Plantentuin er reeds in in-kind sponsoring te verwerven voor Flori Mundi. In 2015 zullen de strategieën uitgewerkt worden om op een meer structurele manier sponsoring te verwerven.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- De vrijwilligerswerking is verder geoptimaliseerd en het aantal vrijwilligers stijgt tot het equivalent van 10 VTE.

**Plantentuin
Meise**

<ul style="list-style-type: none">- De sociale rol van de Plantentuin is duidelijk gedefinieerd volgens de maatschappelijke trends; de werking van het steunpunt vakantieparticipatie is verankerd in de ingangswerking.- De samenwerking met de gemeenten Wemmel en Meise is geëvalueerd en vastgelegd in een lange-termijn samenwerking waarbij een win-win situatie wordt nagestreefd.- De Plantentuin beschikt over een uitgewerkte strategie om sponsors aan te trekken en past die succesvol toe.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Opvolgen van vrijwilligerswerking. [doorlopende actie]- Aanbieden van stageplaatsen voor de verschillende doelgroepen. [doorlopende actie]- In de praktijk zetten van de vriendenwerking. [2015-2017]- Verderzetten zoektocht naar tijdelijke en structurele sponsors voor allerlei evenementen. [doorlopende actie]- Initiatieven rond lokale verankering bestendigen (Meise jogging, dag van de Wemmelaar, samenwerking koor Helicante Meise, muziekschool Meise en Gemeenschapscentra Meise en Wemmel). [doorlopende actie]
Geassocieerde bedrijfsindicator: Inkomsten (voor deel sponsoring)
Andere indicatoren: <ul style="list-style-type: none">- Aantal vrijwilligers (in aantal en VTE)- Aantal jaarkaarhouders/vrienden
VTE 2017: 1,1 (NL)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Katrien Clarysse (NL)- Koen Es (NL)- Valérie Charavel (FR)
Budget 2017: 30 KEUR

2.7. State-of-the-art bezoekers- en onderzoeksinfrastructuur realiseren

De Plantentuin Meise situeert zich in een historisch landschap van 92 ha waarvan de geschiedenis teruggaat tot de vroege middeleeuwen. Het domein huisvest meer dan 50 bouwwerken, waaronder ondergrondse ijskelders, tropische plantenserres, een middeleeuws kasteel en verschillende onderzoeks- en dienstgebouwen. Door jarenlang uitblijven van investeringen in de infrastructuur van de Plantentuin zijn de meeste gebouwen in zeer slechte staat en zijn investeringen vereist. Hiermee willen we de wetenschappelijke collecties, die op internationaal vlak hoge faam genieten, veilig en duurzaam bewaren en zo mee een aantrekkelijke onderzoeksomgeving creëren. Er zal ook geïnvesteerd worden in een verbeterde onthaalinfrastructuur zodat de Plantentuin Meise internationale uitstraling krijgt, zowel als onderzoeksinstelling als toeristische bestemming.

Strategische doelstelling 7

De Plantentuin Meise realiseert state-of-the-art bezoekers- en onderzoeksinfrastructuur

Budget 2017 SD7: 994 KEUR (EQ0-IEEG2AH-WT) + 3.482 KEUR (FFEU); dit laatste bedrag zal bijgesteld worden bij de begrotingscontrole 2017 in functie van de timing van de verschillende projecten.

VTE 2017 SD7: 31,39 (29,09 NL + 2,3 FR)

Situering binnen nieuwe organisatiestructuur:

- SD7 valt onder de technische dienst in samenspraak met de drie departementen.

Impact personeelsplan 2017-2018:

- Aanwerving loodgieter (niv. C1) in 2017
- Bevordering elektriciën (niv. B2) in 2017
- Bevordering elektriciën (niv. C2) in 2017
- Bevordering hoofdwachter (niv. C2) in 2017

Impact besparingsplan tot 2019:

- Uitstroom schoonmaker in 2019
- Uitstroom hoofd klusjesdienst in 2019
- Een deel van de taken zal extern worden aanbesteed. De prijs/kwaliteit verhouding van deze externe dienstverleners is een aandachtspunt.

Operationele doelstellingen bij SD7:

- OD7.1: De Plantentuin Meise realiseert een functionele en eigentijdse ingangsinfrastructuur in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.
- OD7.2: De Plantentuin Meise vervolledigt de renovatie van het Plantenpaleis in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.
- OD7.3: De Plantentuin Meise bouwt een nieuw state-of-the-art serrecomplex voor de levende plantencollecties in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.
- OD7.4: De Plantentuin Meise renoveert de historische folly's binnen het domein in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.
- OD7.5: De Plantentuin Meise actualiseert zijn onderzoeksapparatuur.
- OD7.6: De Plantentuin Meise onderhoudt zijn gebouwen en wegen, voert (correctief) onderhoud uit en bewaakt het domein.

**Plantentuin
Meise**

<p>OD7.1: De Plantentuin Meise realiseert in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen een functionele en eigentijdse ingangsinfrastructuur.</p>
<p>Toelichting:</p> <p>De onthaalinfrastructuur van de Plantentuin is momenteel ondermaats. Als de Plantentuin wil uitgroeien tot een bezoekersattractie met internationale uitstraling, dan dient hierin geïnvesteerd te worden. De Plantentuin heeft momenteel twee ingangen: de hoofdingang en de ingang ter hoogte van Meise dorp. Beide ingangen zullen ook naar de toekomst toe behouden blijven om op piekdagen de bezoekersstroom te kunnen verwerken. Bovendien wordt een tramhalte gepland ter hoogte van de carpoolparking van Meise dorp, zodat de Meise ingang aan belang zal winnen. Een nieuwe parking wordt aangelegd worden de Nieuwelaan en de A12 ter hoogte van de hoofdingang. Naast de ingangsbouwen zelf wordt ook de parvis en de eredreef heraangelegd en wordt de Vlaamse hoeve gerenoveerd. De kantoren van de publiekswerking en de conciërge zullen hier worden gehuisvest. De hoofdingang zal ook plaats bieden aan een regionaal toeristisch infokantoor. De realisatie van beide ingangen zal gebeuren in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Realisatie van nieuw ingangsbouw aan de ingang Meise (2017-2019).- Renovatie Vlaamse hoeve (2017-2019).- Realisatie van nieuw ingangsbouw aan de hoofdingang (2017-2019).
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- In samenwerking met Nu Architectuuratelier en het Facilitair Bedrijf definitieve plannen opstellen en lastenboeken opmaken voor de bezoekerscentra ingang Meise & hoofdingang en de renovatie van de Vlaamse hoeve. [2017]
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none">- 2019: Opening ingang Meise- 2019: Opening bezoekerscentrum hoofdingang- 2019: Opening gerenoveerde Vlaamse hoeve
<p>VTE 2017: 0,22 (NL)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Danny Swaerts (NL) – bouwtechnisch- Christel Dardenne (NL) – bouwtechnisch- Koen Es (NL) – toeristisch
<p>Totale budget project: max 6.666 KEUR (exclusief heraanplanting eredreef en renovatie ijskelder): FFEU. Budget 2017: 283 KEUR.</p>

<p>OD7.2: De Plantentuin Meise vervolledigt de renovatie van het Plantenpaleis in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.</p>
<p>Toelichting: De volledige casco en de technische infrastructuur van alle 13 publieke serres van het</p>

Plantentuin Meise

<p>Plantenpaleis werden reeds vernieuwd, hierdoor kan het Plantenpaleis zijn eerste functie vervullen: de juiste condities handhaven om de collectie levende planten te huisvesten. Het Plantenpaleis heeft daarnaast ook een belangrijke toeristische functie. Daarom werd reeds in acht van de dertien kassen infrastructuur voor de bezoekers geïnstalleerd. Dit project heeft als doel de vijf resterende grote serres van het Plantenpaleis toeristisch te ontsluiten en de onthaalzone van het serrecomplex binnen een bestek van 4 jaar te ontwikkelen. Hierdoor kan het Plantenpaleis opnieuw als volwaardige toeristische attractie fungeren. Ook een aantal technische problemen moeten nog worden aangepakt: probleem van betonrot en gebruik van schermdoeken om stookkosten te doen dalen. In 2014 werd reeds met succes een subsidie (onder het Impulsprogramma) aangevraagd bij Toerisme Vlaanderen voor de renovatie van kassen F en G.</p>
<p>Doelstelling 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Volledige renovatie van het Plantenpaleis inclusief buitenaanleg.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Opvolging werken door aannemers PPR-Vibed en Krinkels in samenwerking met het Facilitair Bedrijf. [2016-2017]- Opvolgen van werken voor realisatie binnenaanleg serres E en F. [2016-2017].- Beplanting kas F, G en E door APM (VTE onder OD4.3). [2016-2017]- Uitvoeren actie 5 (aanleg kassen I en H) van het hefboomproject 'Plantentuin 2.0' van Toerisme Vlaanderen. [deel van extern project 'Plantentuin 2.0': 2016-2021]
<p>Mijlpaal:</p> <ul style="list-style-type: none">- mei 2017: opening vernieuwde noordkant Plantenpaleis, inclusief hernieuwde buitenaanleg- midden 2021: opening volledig gerenoveerde Plantenpaleis
<p>VTE 2017: 0,37 (NL)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Danny Swaerts (NL) – landschappelijk- Christel Dardenne (NL) – bouwtechnisch- Elke Bellefroid (NL)- Marc Reynders (NL) – beplanting- Koen Es (NL) – educatieve aspecten- Steven Dessein (NL)
<p>Totale budget: 2.565 KEUR Budget 2017: 227 KEUR + 2.366 KEUR FFEU</p>

OD7.3: De Plantentuin Meise bouwt in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen een nieuw state-of-the-art serrecomplex voor de levende plantencollecties.

Toelichting: De levende planten met een conservatie- en/of onderzoekswaarde zijn momenteel ondergebracht in twee serrecomplexen die niet toegankelijk zijn voor het publiek: de collectiekassen en de kweekkassen. Beide complexen werden gebouwd tussen 1947 en 1961. Reeds in 1985 wees

**Plantentuin
Meise**

<p>een energiestudie uit dat ze erg bouwvallig waren en ze dringend vervangen moesten worden. Een aantal serres werden toen ook vervangen, maar de meeste niet. De toestand van de serres is nu ronduit dramatisch en gevaarlijk. Er is constant gevaar voor vallend glas en de constructies zelf worden enkel rechtgehouden door het stutwerk. Er is momenteel een verbod om te werken in deze serres bij sterke wind (70 km/h) en in sommige galerijen werd een extra veiligheidsnet gespannen. Twee serres zijn reeds ingevallen. De realisatie van een nieuw serrecomplex is dan ook absoluut prioritair.</p>
<p>Doelstelling 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Realisatie van nieuw serrecomplex (2017-2018: vervanging van collectiekassen; 2019: vervanging van kweekkassen).
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- In samenwerking met AR-TE, NU architectuuratelier en het Facilitair Bedrijf uitwerken van definitieve plannen en het lastenboek voor het nieuw serrecomplex en de renovatie van het dienstgebouw.
<p>Mijlpalen:</p> <ul style="list-style-type: none">- 2019/2020: Opening nieuwe kassen en vernieuwd dienstgebouw
<p>VTE 2017: 0,47 (NL)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Elke Bellefroid (NL) – teelttechnieken en oppervlaktes- Marc Reynders (NL) - teelttechnieken en oppervlaktes / invulling- Christel Dardenne (NL) – bouwtechnisch- Danny Swaerts (NL) – historiek, bouwtechnisch- Wim Speliers (NL) – technieken
<p>Totale budget: 10.725 KEUR (FFEU) Budget 2017: 497 KEUR FFEU.</p>

<p>OD7.4: De Plantentuin Meise renoveert de historische folly's binnen het domein in samenwerking met het Facilitair Bedrijf en Toerisme Vlaanderen.</p>
<p>Toelichting: In het domein van de Plantentuin bevinden zich verschillende historische kleinere bouwwerken, waaronder de folly's en de Balatkas. Ze bevinden zich veelal in een staat van verval. Deze gebouwen moeten dringend gerenoveerd worden en een eigentijdse functie krijgen: gebouwen als de Sint-Antoniuskapel en de Sint-Annakapel, het Rieten Huizeke, het Jachtpaviljoen, het Atelier, de Paardenbarak, moeten gezien hun historische context en het cultuurhistorisch patrimonium indachtig, dringend gerenoveerd worden. Het Roothuisje moet volledig heropgebouwd worden. De renoveringswerken aan de Vriendschapstempel (vroeger Dianatempel genoemd) moeten heropgestart worden. De historische en qua omvang belangrijke ijskelders, waar nu vleermuizen overwinteren, moeten worden geruimd.</p>

Doelstelling 2019: <ul style="list-style-type: none">- Renovatie van de aanwezige folly's en Balatkas (2016-2019).
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Renoveren van Sint-Antoniuskapel [2017]- Publiceren lastenboeken voor renovatie van verschillende folly's [2017-2018].
Indicator/mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">- Rieten huisje: 2018- Sint-Antoniuskapel: 2017- Vriendschapstempel: 2018- Engelse brug: 2018- Roothuisje: 2019- Ijskelders: 2019
VTE 2017: 0,32 (NL)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Danny Swaerts (NL) – historiek, bouwtechnisch- Marc Reynders (NL) – inhoudelijke invulling Balatkas- Wim Speliers (NL) – coördinatie van renovatie jachtpaviljoen
Totale budget: 587 KEUR (grotendeels FFEU) Budget 2017: 17 KEUR FFEU.

OD7.5: De Plantentuin Meise actualiseert zijn onderzoeksapparatuur.
Toelichting: Door de aanslepende ondersubsidiëring van de Plantentuin is een deel van de onderzoeksapparatuur aan vervanging toe. Dit is vooral zo voor de scanningelektronenmicroscop (SEM) en de digitalisatie-apparatuur. In het kader van 'Acties van technologische innovatie op initiatief van de Vlaamse regering' werd in 2014 twee projectaanvragen opgesteld door APM en goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Met deze middelen zal in 2015 een nieuwe SEM worden aangekocht en zal de digitalisatieapparatuur worden vernieuwd. In de daarop volgende jaren zullen andere verouderde onderzoeksapparaten worden vernieuwd op de reguliere werkingsmiddelen.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Nieuwe SEM en nieuwe digitalisatieapparatuur optimaal laten renderen.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Geen specifiek acties vereis. SEM en nieuwe digitalisatieapparatuur zijn in gebruik.
Indicator/mijlpalen: <ul style="list-style-type: none">✓ 2016: Nieuwe SEM en nieuwe digitalisatieapparatuur renderen optimaal.
VTE 2017: 0,15 (NL)
Verantwoordelijke personeelsleden:

**Plantentuin
Meise**

- Steven Dessen (NL) – coördinatie- Bart Van de Vijver (NL) – vernieuwing SEM- Sofie De Smedt (NL) – digitalisatieapparatuur

Budget 2017: 10 KEUR (onderhoudscontract SEM)

OD7.6: De Plantentuin Meise onderhoudt zijn gebouwen en wegen, voert correctief onderhoud uit en bewaakt het domein.
--

Toelichting:

De Plantentuin Meise is eigenaar van de gebouwen en installaties en staat zelf in voor het (correctief) onderhouden en schoonmaken van de gebouwen. Vóór de overgang naar de Vlaamse gemeenschap werd een deel van deze taken uitgevoerd door de Regie der Gebouwen. Vanaf de beslissing in 2001 dat de Plantentuin zou worden overgeheveld naar de gemeenschappen werden de interventies door de Regie der Gebouwen beperkt tot het strikt noodzakelijkste. Dit heeft als gevolg dat heel veel gebouwen en installaties zich in een slechte staat bevinden. In overleg met de raad van bestuur wordt nu jaarlijks een investeringsplan opgesteld om de dringendste werken/investeringen uit te voeren. De grote renovatiewerken zijn opgenomen in het masterplan dat over een periode van 12 jaar zal worden uitgevoerd (zie operationele doelstellingen 7.1 tot 7.4). De Plantentuin staat ook in voor de bewaking van zijn domein.

Doelstellingen 2019:

- Performante schoonmaakdienst met gespecialiseerde interne equipe voor het schoonmaken van de ruimtes met collecties en een externe firma voor de routine schoonmaakopdrachten volledig conform de normen van het Facilitair Bedrijf.- Performante en afgeslankte technische dienst die de infrastructuur en technische installaties in orde houdt tegen een minimale kost.- Infrastructuur en installaties zoveel mogelijk op een verantwoord niveau gebracht op basis van formele risicoanalyses.- Nutsvoorzieningen vernieuwen en aanpassen naar de huidige wetgeving over milieu, veiligheid en gezondheid.

Acties 2017:

- Uitvoeren van investeringsplan zoals opgenomen in dit ondernemingsplan (zie verder). [2017]- Uitvoeren van (correctief) onderhoud volgens wekelijks bepaalde prioriteiten. [doorlopende actie]- Schoonmaken van de gebouwen. [doorlopende actie]- Bewaken van de gebouwen en het domein. [doorlopende actie]

Indicator:

- Uitvoeren investeringsplan (zie bijlage).

VTE 2017: 31,39 (29,09 NL, 2,3 FR)

Verantwoordelijke personeelsleden:

- Wim Speliers (NL) – aansturen technische dienst

**Plantentuin
Meise**

- Marleen Derycke (NL) en Erika Schoemaker (NL) – aansturen schoonmaakdienst- David Schailleé (NL) – aansturen wachtersequipe

Budget 2017: 970 KEUR (inclusief alle onderhouds- en herstellingwerken).
--

2.8. De werking van de Plantentuin Meise optimaliseren

De werking van de Plantentuin Meise wordt voor een groot stuk gefinancierd door middelen van de Vlaamse Overheid. Het management is verantwoordelijk om deze middelen optimaal in te zetten en te komen tot een effectieve en efficiënte werking van de instelling. De Vlaamse overheid besteedt daarbij veel aandacht aan organisatiebeheersing. De Plantentuin dient op korte termijn te komen tot een gedocumenteerd systeem van organisatiebeheersing dat alle thema's behandelt die in de leidraad 'interne controle – organisatiebeheersing' zijn aangegeven. In 2015 werd door Audit Vlaanderen een nulmeting uitgevoerd. Op basis van deze resultaten zal een meer gerichte strategie worden uitgewerkt. Het welzijn op het werk zal verder worden verbeterd door het uitvoeren van de jaaractieplannen. De diversiteitsdoelstellingen van de Vlaamse overheid zullen als basis dienen voor het opstellen van een haalbaar diversiteitsplan.

Strategische doelstelling 8

De Plantentuin Meise ontwikkelt zich tot een duurzame, dynamische en efficiënte instelling.

Budget SD8: 747 KEUR (algemene kosten gelinkt aan het functioneren van de instelling (post, verzekeringen, vergoedingen, brandstof, kopiekosten, EDPBW,... en 1/3de van totale energiekost) (EQ0-IEEG2AH-WT)³

VTE SD8: 13,44 (10,24 NL + 3,2 FR) (inclusief management)

Situering binnen nieuwe organisatiestructuur:

- SD8 valt onder de verantwoordelijkheid van de administrateur-generaal.

Impact personeelsplan 2017-2018

- Aanwerving IT medewerker (niv. B1) in 2017
- Uitstroom IT medewerker (niv. B1) in 2017
- Bevordering HR-medewerker (niv. C2) in 2017
- Bevordering HR-medewerker (niv. C2) in 2017

Impact besparingsplan tot 2019:

- Geen verdere wijzigingen voorzien

Operationele doelstellingen bij SD8:

- OD8.1: De Plantentuin Meise betreft de belanghebbenden waar mogelijk in de implementatie van de organisatiedoelstellingen en versterkt de structurele samenwerking met andere kennisinstellingen.
- OD8.2: De Plantentuin Meise optimaliseert de rapportering in functie van de noden van de verschillende bevoegde overheden en betrokken beleidsdomeinen; waar nodig wordt het meet- en opvolgingssysteem bijgestuurd.

³ Het betreft hier algemene kosten om de werking van de Plantentuin te garanderen; deze zijn vaak niet 1 op 1 te linken met operationele doelstellingen. De som van de budgetten onder de operationele doelstellingen van SD8 is dan ook niet gelijk aan het hier opgenomen totale budget voor SD8.

Plantentuin Meise

- OD8.3: De Plantentuin Meise past de organisatiestructuur aan de geformuleerde organisatiedoelstellingen aan, en streeft naar een grotere interne samenhang. De verantwoordelijkheden worden duidelijk vastgelegd met aanduiding van de gezagslijnen van het hoogste naar het laagste niveau.
- OD8.4: De Plantentuin Meise tekent in samenwerking met de MOD een performant HR beleid uit dat erop gericht is om de voor de Plantentuin benodigde competenties (overeenkomstig de organisatiedoelstellingen) te verwerven, te behouden en/of te ontwikkelen.
- OD8.5: De Plantentuin Meise be vraagt de organisatiecultuur en analyseert in welke mate ze aansluit bij zijn doelstellingen. In functie van de resultaten wordt een verbetertraject uitgestippeld.
- OD8.6: De Plantentuin Meise evalueert en optimaliseert de informatie- en communicatiestromen.
- OD8.7: De Plantentuin Meise optimaliseert de processen met betrekking tot financiën en begroting en stelt deze af op die van het beleidsdomein EWV en de toekomstige centrale dienstverlener.
- OD8.8: De Plantentuin Meise identificeert, evalueert en beheerst de interne en externe risico's en evalueert periodiek het systeem van risicomanagement.
- OD8.9: De Plantentuin Meise licht het facilitybeleid door en maakt en implementeert een facilityplan.
- OD8.10: De Plantentuin Meise licht het ICT beleid door, stelt een ICT plan op dat tegemoetkomt aan de noden van de instelling, en implementeert deze.
- OD8.11: De Plantentuin Meise brengt zijn ecologische voetafdruk in kaart en levert inspanningen om deze te reduceren.
- OD8.12: De Plantentuin Meise actualiseert, in het kader van welzijn op het werk, jaarlijks het globaal preventieplan en formuleert in functie hiervan het jaarlijks actieplan.
- OD8.13: De Plantentuin stelt een diversiteitsplan op in functie van de doelstellingen van de Vlaamse regering.

De monitoring van de operationele organisatiedoelstellingen 8.1 tot 8.10 zal gebeuren aan de hand van het evaluatierooster opgenomen in de Leidraad voor Interne Controle – Organisatiebeheersing en door audits door Audit Vlaanderen.

OD8.1: De Plantentuin Meise betreft de belanghebbenden waar mogelijk in de implementatie van de organisatiedoelstellingen en versterkt de structurele samenwerking met andere kennisinstellingen.

Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.

In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te

**Plantentuin
Meise**

<p>schatten. Voor het onderdeel belanghebbendenmanagement werd de maturiteit op twee ingeschat. Het voorliggende ondernemingsplan heeft de verschillende belanghebbenden in kaart gebracht. In de komende jaren moet nagegaan worden hoe de dialoog met de belanghebbenden op een meer gestructureerde manier kan verlopen met het oog op gestructureerde samenwerkingen en de realisatie van synergiën.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Behalen van maturiteitsniveau drie voor belanghebbendenmanagement.- Overzicht van noden/wensen van belanghebbenden in kaart gebracht en een uitgewerkt beleid waarbij deze noden/wensen worden geëvalueerd op hun wenselijkheid en haalbaarheid en indien van toepassing worden gebruikt als elementen voor het uitwerken van het beleid.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Verderzetten dialoog met de horticultuursector (PCS, ILVO, kwekers,...) en manieren vinden om elementen van de Vlaamse horticultuur te verwerken in toekomstige ontwikkelingen in de Plantentuin. [doorlopende actie]- Verderzetten dialoog met Toerisme Vlaanderen om op termijn de Plantentuin internationaal te kunnen promoten als kwaliteitsvolle toeristische bestemming. [doorlopende actie]- Uitvoeren van imago-onderzoek Plantentuin Meise in samenwerking met Ine Mariën en studenten van UGENT. [2016-2017]
<p>Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen</p>
<p>VTE 2017: 0,7 (0,4 NL, 0,3 FR)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Steven Desein (NL) – algemeen- Koen Es (NL) – belanghebbenden publiekswerking- Elke Bellefroid (NL) – belanghebbende levende verzamelingen
<p>Budget 2017: geen specifiek budget toegewezen; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.</p>

<p>OD8.2: De Plantentuin Meise optimaliseert de rapportering in functie van de noden van de verschillende bevoegde overheden en betrokken beleidsdomeinen; waar nodig wordt het meet- en opvolgingssysteem bijgestuurd.</p>
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te</p>

<p>schatten. Voor het onderdeel monitoring werd de maturiteit op twee ingeschat. In het voorliggende ondernemingsplan worden zes bedrijfsindicatoren vooropgesteld en de wetenschappelijke output wordt via een afgesproken systeem geëvalueerd door de wetenschappelijke raad. De bedrijfsindicatoren zullen in 2015 in de praktijk moeten worden gebracht en in 2016 voor het eerst moeten worden gebruikt om het werkjaar 2015 te evalueren. Tegelijk zullen op dat moment ook de indicatoren zelf op een kritische manier kunnen worden geëvalueerd.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Behalen van maturiteitsniveau drie voor monitoring.- Naast de bedrijfsindicatoren worden ook indicatoren vastgelegd voor alle processen waar dit mogelijk is; deze indicatoren worden opgenomen in de prestatiedoelstellingen van de medewerkers. De indicatoren worden zoveel mogelijk bepaald op basis van internationale benchmarking.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Verderzetten formele enquêtes om te peilen naar de tevredenheid en wensen van de toeristische bezoekers. [doorlopende actie]- Analyseren van resultaten 'mystery shopper' 2016 en terugkoppelen met medewerkers; uitvoeren van nieuw onderzoek door 'mystery shopper'. [doorlopende actie]- Opvolging bedrijfsindicatoren. [doorlopende actie]
<p>Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen</p>
<p>VTE 2017: 0,97 (0,57 NL, 0,4 FR)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Steven Dessen (NL) – algemeen- Koen Es (NL) – publiekswerking- Frederik Leliaert (NL) departementshoofd onderzoek – opvolgen bedrijfsindicator wetenschappelijke output- Piet Stoffelen (NL) departementshoofd collecties – opvolgen bedrijfsindicator gebruik van collecties
<p>Budget 2017: geen specifiek budget toegewezen aan deze OD; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.</p>

OD8.3: De Plantentuin Meise past de organisatiestructuur aan de geformuleerde organisatie-doelstellingen aan, en streeft naar interne samenhang. De verantwoordelijkheden worden duidelijk vastgelegd met aanduiding van de gezagslijnen van het hoogste naar het laagste niveau.

Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van

<p>de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel organisatiestructuur werd de maturiteit op twee ingeschat. Het voorliggende ondernemingsplan heeft een nieuwe structuur uitgetekend voor het Agentschap. Deze structuur kwam tot stand in overleg met de leidinggevendenden en de raad van bestuur. In 2015 moet invulling worden gegeven aan deze structuur. Alle leidinggevendenden, met uitzondering van de AG, zijn immers ad interim aangesteld. Met de invulling van het nieuwe organigram zal daar een einde aan komen. De nieuw voorziene overlegorganen zullen in de praktijk hun degelijkheid moeten bewijzen.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Behalen van maturiteitsniveau drie voor organisatiestructuur.- Goed functionerende organisatie waarbij de werking van de Plantentuin gevoed wordt door een constante positieve dialoog tussen de drie departementen waardoor constant gezocht wordt naar synergiën tussen collecties, onderzoek en publiekswerking.- Projectmanagementmethodologie wordt toegepast binnen alle geledingen van de Plantentuin.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Verder optimaliseren van de werking van het nieuwe directiecomité, het uitgebreid directieoverleg en de intervisiegroep. [doorlopende actie]- Samenwerking tussen medewerkers van de Vlaamse gemeenschap en medewerkers van de Franse gemeenschap tewerkgesteld op de site van de Plantentuin stroomlijnen en procedures van beide gemeenschappen op elkaar afstemmen. [doorlopende actie]
<p>Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen</p>
<p>VTE 2017: 0,97(0,77 NL, 0,2 FR)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Steven Dessein (NL) – lerend netwerk- Dany Vissers (NL)
<p>Budget 2017: eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.</p>

<p>OD8.4: De Plantentuin Meise tekent in samenwerking met de MOD een performant HR beleid uit dat erop gericht is om de voor de Plantentuin benodigde competenties (overeenkomstig de organisatiedoelstellingen) te verwerven, te behouden en/of te ontwikkelen.</p>
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams</p>

**Plantentuin
Meise**

<p>agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel human resources management werd de maturiteit op twee ingeschat. In 2014 werden de verschillende bouwstenen gecreëerd om een goed HRM beleid te kunnen voeren, maar deze worden pas in 2015 in de praktijk vertaald.</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Behalen van maturiteitsniveau drie voor human resources management.
<p>Acties 2017:</p> <ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren personeelsplan 2017-2018. [2017]- Opstellen personeelsplan 2018-2019. [2017]- Uitvoeren acties HR-plan 2016-2019. [2016-2019]- Verder vormen van leidinggevenden. [doorlopende actie]- Opvolgen van evolutie met betrekking tot centrale dienstverlening. [2017]
<p>Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen</p>
<p>VTE 2017: 2,8 (2,6 NL, 0,2 FR) (inclusief alle routine taken personeelsdienst)</p>
<p>Verantwoordelijke personeelsleden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Dany Vissers (NL) algemeen- Carine Zerard (NL) – zachte HR- Marleen Derycke (NL) – harde HR
<p>Budget 2017: 30 KEUR</p>

<p>OD8.5: De Plantentuin Meise bevraagt de organisatiecultuur en analyseert in welke mate ze aansluit bij zijn doelstellingen. In functie van de resultaten wordt een verbetertraject uitgestippeld.</p>
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel organisatiecultuur werd de maturiteit op één ingeschat. In 2013/2014 werd een integriteitspeiling uitgevoerd in samenwerking met het bureau voor ambtelijke ethiek en deontologie. Daarmee beschikt de Plantentuin over een goede nulmeting wat betreft integriteit.</p>

**Plantentuin
Meise**

Vertrekkende vanaf die resultaten moet een integriteitsplan worden uitgewerkt. De in 2013 vastgelegde waarden van APM (opgesteld in overleg met alle personeelsleden) moet ook verwerkt worden in de HRM werking.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Behalen van maturiteitsniveau drie voor organisatiecultuur.- Een levendige organisatiecultuur die aansluit bij de waarden die werden gedefinieerd door de personeelsleden.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren van acties opgenomen in het cultuurplan 2016-2019; [2016-2019]- Invoeren teamcharter integriteit aan de hand van de wegwijzer integriteit in de teams. [2017]- Organiseren van een klantentevredenheidsonderzoek naar de interne dienstverlening. [2017]
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen
VTE 2017: 0,45 (NL)
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- Chris Kosolosky (NL) – cultuurplan, integriteit- Dany Vissers (NL) – klantentevredenheidsonderzoek
Budget 2017: geen budget vastgelegd; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.

OD8.6: De Plantentuin Meise evalueert en optimaliseert de informatie- en communicatiestromen.
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel informatie en communicatie werd de maturiteit op één ingeschat. Momenteel zijn er binnen de Plantentuin Meise heel wat communicatie-instrumenten uitgewerkt (nota's, berichten, personeelsblad, persberichten, promotie,...), maar er is geen algemeen ontwikkelde visie en de instrumenten werden nog niet formeel geëvalueerd op hun effectiviteit en efficiëntie. Voor het federale niveau bestaat reeds een archiveringsplan, voor het Vlaamse niveau moet dit nog uitgewerkt worden.</p>
Doelstellingen 2019:

- Behalen van maturiteitsniveau drie voor informatie en communicatie.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren van de actiepunten opgenomen in het communicatieplan 2016-2019. [2016-2019]- Opvolgen archivering documenten Federale overheid. [doorlopende actie]- Uitwerken archiveringsplan documenten Vlaamse overheid. [2017]
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen
VTE 2017: 1,5 (0,5 NL, 1 FR)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Dany Vissers (NL)- Chris Kosolosky (NL) – intern- Koen Es (NL) – extern- Denis Diagre (FR) – archivering (Federale Overheid en Franse Gemeenschap)
Budget 2017: 7 KEUR (jaarverslag), promotiebudget opgenomen in OD6.1

OD8.7: De Plantentuin Meise optimaliseert de processen met betrekking tot financiën en begroting en stelt deze af op die van het beleidsdomein EVI en de toekomstige centrale dienstverlener.
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel financieel management werd de maturiteit op drie ingeschat. Sinds 2012 worden de uitgaven van de Plantentuin Meise per post in detail gemonitord. Sinds 2014 is er ook een koppeling met de strategische doelstellingen en de projecten voorgesteld aan de wetenschappelijke raad. In 2014 werd ook sterk ingezet om de financiële processen te harmoniseren met deze van de Vlaamse overheid. De belangrijkste financiële processen werden in kaart gebracht en gedocumenteerd. De bedrijfsrevisor voert momenteel zijn eerste audit uit. In functie van de resultaten zullen de processen verder geoptimaliseerd worden.</p>
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Behalen van maturiteitsniveau vier voor financieel management door een verder doorgedreven en meer gestandaardiseerde monitoring van de uitgavenposten.
Acties 2017:

<ul style="list-style-type: none">- Opvolging van alle financiële verrichtingen. [doorlopende actie]- Samenwerking met de centrale dienstverleners optimaliseren. [doorlopende actie]- Opvolgen uitgavenposten volgens de gestandaardiseerde procedure. [doorlopende actie]
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen
VTE 2017: 2,12 (NL) (inclusief alle taken ivm financieel management)
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- Nathalie Verdickt (NL)
Budget 2017: 10 KEUR (bedrijfsrevisor), andere kosten gedragen door het Algemeen Beheer.

<p>OD8.8: De Plantentuin Meise identificeert, evalueert en beheerst de interne en externe risico's en evalueert periodiek het systeem van risicomanagement.</p>
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel doelstellingen, proces- & risicomanagement werd de maturiteit op twee ingeschat. In 2014 werden 23 hoofdprocessen en 266 basisprocessen in kaart gebracht. Voor elk basisproces zijn minstens de volgende criteria vastgelegd: toelichting, procesdoelstelling, koppeling met strategische doelstelling en werklastindicator. Voor een aantal processen (boekhouding, wachters, kassapersoneel, interne verkiezingen wetenschappelijke raad, evaluatie wetenschappers,...) zijn de processen volledig gedocumenteerd. Voor de andere processen dient dit nog te gebeuren. In 2013 werd ook een SWOT analyse uitgevoerd. Deze moet uitgewerkt te worden tot een systeem van risicomanagement waarbij de belangrijkste strategische en operationele risico's worden geïdentificeerd. Deze risico's moeten geëvalueerd worden en de nodige maatregelen moeten worden genomen om ze te beheersen (aanbeveling Audit Vlaanderen).</p>
<p>Doelstellingen 2019:</p> <ul style="list-style-type: none">- Behalen van maturiteitsniveau drie voor doelstellingen, proces- & risicomanagement.- Alle processen van de Plantentuin minimaal gedocumenteerd met een werklastinschatting op basis van Vlaamse, nationale en/of internationale benchmarking.- Beschikken over een uitgewerkt risicomanagement.

**Plantentuin
Meise**

Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- De processen binnen de diverse organisatieonderdelen/diensten worden via een draaiboek uitgeschreven en gedocumenteerd. [doorlopende actie]- In kaart brengen van de belangrijkste risico's. [2016-2017]
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen
VTE 2017: 0,75 (0,65 NL, 0,1 FR)
Verantwoordelijk personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Steven Dessen (NL)- Dany Vissers (NL)
Budget 2017: geen budget vastgelegd; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.

OD8.9: De Plantentuin Meise licht het facilitybeleid door en maakt en implementeert een facilityplan.
<p>Toelichting: De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel facilitymanagement werd de maturiteit op twee ingeschat. In 2014 werd een fasering voor het masterplan en een investeringsplan 2014 en 2015 goedgekeurd (zie SD7 en verder). De melding van facilitaire problemen werkt nu volgens het één loket principe en er wordt gewerkt aan een onderhoudshandboek voor alle gebouwen en installaties. Voor de realisatie van het masterplan wordt samengewerkt met het Agentschap Facilitair Bedrijf.</p> <p>Deze operationele doelstelling ondersteunt de strategische doelstelling 7.</p>
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Behalen van maturiteitsniveau drie voor facilitymanagement.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Vervolledigen van onderhoudshandboek voor alle gebouwen en installaties. [2017-2018]- Uitwerken van een strategisch facilityplan met formele criteria om te kiezen voor in- of outsourcing, inclusief benchmarking van de verschillende mogelijke scenario's. [2015-2017]
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen

**Plantentuin
Meise**

VTE 2017: 0,24 (NL)
Verantwoordelijk personeelslid: - Wim Speliers (NL)
Budget 2017: geen specifiek budget voorzien, eventuele kosten vallen onder OD7.6.

OD8.10: De Plantentuin Meise licht het ICT beleid door, stelt een ICT plan op dat tegemoetkomt aan de noden van de instelling en implementeert deze.
Toelichting: <p>De Plantentuin valt sinds 1 januari 2014 onder de Vlaamse gemeenschap en dient zijn werking en structuren aan te passen aan de normen en waarden opgelegd door de Vlaamse overheid. Daarbij is er veel aandacht voor interne controle en organisatiebeheersing. Op 1 januari 2015 trad de herwerkte leidraad interne controle/organisatiebeheersing in werking. Deze geeft aan de hand van tien thema's aan welke elementen aanwezig moeten zijn voor een goede managementcontrole om te komen tot een efficiënte, effectieve, integere en kwaliteitsvolle organisatie. Het is de doelstelling van de Vlaamse overheid dat alle Vlaamse instellingen maturiteitsniveau drie behalen. Als nieuw Vlaams agentschap en na een bijzonder moeilijke bestuurlijke periode heeft de Plantentuin Meise een inhaalbeweging te maken.</p> <p>In 2015 voerde Audit Vlaanderen een nulmeting uit om de maturiteit van de Plantentuin Meise in te schatten. Voor het onderdeel informatie en communicatietechnologie werd de maturiteit op één ingeschat. De Plantentuin beschikt over een overzicht van de ICT-infrastructuur, ICT-architectuur en gebruikte standaarden. Omwille van kostenefficiëntie maakt de Plantentuin maximaal gebruik van open source software en zelf geprogrammeerde diensten. De Plantentuin beschikt echter nog niet over een uitgeschreven ICT beleid en de ICT beveiliging gebeurt ad hoc. Om op termijn richting te geven aan het ICT-gebeuren, moet de Plantentuin een lange termijn ICT-strategie en meerjarenbegroting uitwerken, afgestemd op de organisatiedoelstellingen (aanbeveling Audit Vlaanderen).</p>
Doelstellingen 2019: - Behalen van maturiteitsniveau drie voor informatie- en communicatietechnologie.
Acties 2017: - Uitschrijven van ICT-strategie en meerjarenbegroting afgestemd op de organisatiedoelstellingen. [2016-2017] - Opvolgen van alle ICT processen. [doorlopende actie] - Aanstellen veiligheidsconsulent. [2017]
Indicator: Maturiteitsniveau Audit Vlaanderen
VTE 2017: 2,12 (1,12 NL, 1 FR)
Verantwoordelijk personeelslid: - Jean van Onacker (FR)
Budget 2017: 60 KEUR

**Plantentuin
Meise**

OD8.11: De Plantentuin Meise brengt zijn ecologische voetafdruk in kaart en levert inspanningen om deze te reduceren.
Toelichting: De Plantentuin Meise houdt zich inhoudelijk bezig met de bescherming van planten en hun ecosystemen. Ze heeft dan ook een voorbeeldrol te spelen om de eigen ecologische voetafdruk tot een minimum te beperken. De kassen, die als bewaarplaats dienen voor zeer zeldzame plantensoorten, vergen echter veel energie. Bij het renoveren van de Plantentuin dient dan ook maximaal aandacht besteed te worden met de energetische aspecten. Voor de kantoorgebouwen zal de BEN norm worden gevolgd. Voor het nieuwe serrecomplex zal gezocht worden naar alternatieve energievormen (zonne-energie, bodemwarmte,...) om de ecologische voetafdruk tot een minimum te beperken.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Alle gerealiseerde bouwwerken voldoen aan de BEN norm (kantoorgebouwen) of maken maximaal gebruik van alternatieve energievormen als verwarmingsbron (serres).
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Meenemen van energienormen bij opstellen van bouwplannen. [doorlopende actie]- Uitschrijven van een energieproject in het kader van de projectoproep van het Vlaams Energie Bedrijf. [2017]
Geassocieerde bedrijfsindicator: Duurzaamheid – CO ₂ -emissie Plantentuin (in # ton CO ₂)
VTE 2017: 0,05 (NL)
Verantwoordelijke personeelsleden: <ul style="list-style-type: none">- Dieter Van Grimbergen (NL)
Budget 2017: geen budget voorzien, investeringen in functie van energiezuinigheid vallen onder SD7

OD8.12: De Plantentuin Meise actualiseert, in het kader van welzijn op het werk, jaarlijks het globaal preventieplan en formuleert in functie hiervan het jaarlijks actieplan.
Toelichting: Sinds 2012 beschikt de Plantentuin terug over een globaal preventieplan en jaarlijks actieplan. Beide documenten worden jaarlijks aangepast en gebudgetteerd. Ook de milieuaspecten worden hierin opgenomen. Vanaf 2015 worden deze plannen opgesteld in overleg met de Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming (GDPB).
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Uitvoering van globaal preventieplan 2015-2019 zoals goedgekeurd op het Speciaal Overlegcomité van 11 december 2014 zoals aangepast in de komende jaren in functie van nieuwe prioriteiten.
Acties 2017: Zie link met OD.4 (HR) <ul style="list-style-type: none">- Opstellen van actieplan 2017 en aanpassen van globaal preventieplan. [doorlopende actie]- Organiseren van vier overlegmomenten met de vakbonden. [doorlopende actie]

**Plantentuin
Meise**

<ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren en opvolgen van acties opgenomen in jaarlijks actieplan 2017. [2017]- Formele evaluatie compliance Plantentuin Meise met betrekking tot CODEX. [2016-2017]
VTE 2017: 0,67 (NL)
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- Dieter Van Grimbergen
Budget 2017: 62 KEUR (actieplan 2017) + 19 KEUR (EDPBW).

OD8.13: De Plantentuin stelt een diversiteitsplan op in functie van de doelstellingen van de Vlaamse regering.
Toelichting: De Vlaamse overheid heeft in het regeerakkoord ambitieuze streefcijfers vastgelegd met betrekking tot diversiteit: <ul style="list-style-type: none">- 40% voor vrouwen in top- en middenkader,- 10% voor personen met een migratieachtergrond (gekoppeld aan nieuwe definitie),- behoud van 3% voor personen met een arbeidshandicap, maar de Vlaamse overheid zal verhoogde inspanningen doen om deze te bereiken. De Plantentuin Meise wil hier actief aan meewerken. Daartoe zal in de loop van 2015 een diversiteitsplan worden uitgewerkt dat bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen van de Vlaamse overheid.
Doelstellingen 2019: <ul style="list-style-type: none">- Bijdragen aan de diversiteitsdoelstellingen van de Vlaamse overheid.
Acties 2017: <ul style="list-style-type: none">- Opvolgen diversiteitsplan. [doorlopende actie]- In dienst nemen van stagiairs in het kader van de kerntaken van het agentschap ter uitvoering van de doelstellingen mbt de doelgroepen. [doorlopende actie]
VTE 2017: 0,1 (NL)
Verantwoordelijk personeelslid: <ul style="list-style-type: none">- Carine Zerard (NL)
Budget 2017: geen budget vastgelegd; eventuele kosten gedragen door het Algemeen Beheer.

**Plantentuin
Meise**

3. Budgettaire impact

De uitvoering van dit ondernemingsplan 2017 kan gerealiseerd worden binnen het budget dat ter beschikking staan van Agentschap Plantentuin Meise. Hierbij wordt rekening gehouden met (1) de werkingsdotatie zoals vastgelegd bij BO 2017, (2) de vooropgestelde besparing op het personeelsbudget, (3) de vooropgestelde besparing op het aantal personeelsleden en (4) 25 miljoen EUR FFEU middelen gespreid over 5 jaar voor de investeringen. Bijkomend aandachtspunt zijn de vastleggingen voor verbouwingswerken die in 2016 gebeurden waarvoor er vereffeningskredieten nodig zijn in 2017. In totaal betreft het 636 KEUR. Bij begrotingsaanpassing 2017 zal gevraagd worden 636 KEUR van de in 2016 overgedragen middelen te mogen interen. Indien dit niet aanvaard zou worden, zal het investeringsprogramma herbekeken moeten worden. De Plantentuin voorziet voor 2017 terug een kleine stijging van de eigen inkomsten.

**Plantentuin
Meise**

4. Personeelsplan

Zie apart document Personeelsplan 2017-2018.

5. Investeringsplan 2017

5.1. Investeringsplan en werken uitgevoerd op dotatie en eigen middelen

5.1.1. Aankoop graafmachine 5 ton

Geschatte kostprijs: 65.000 EUR

Verantwoording: De Plantentuin overweegt een compacte graafmachine aan te schaffen. Er zijn nog heel wat graafwerken voorzien de komende jaren voor het aanleggen van de verschillende nutsleidingen, het aanleggen van nieuwe tuinen en het heraanleggen van de wegen. Hiervoor zijn drie opties: (1) alle werken extern laten uitvoeren; (2) de werken zelf uitvoeren met gehuurd materiaal en (3) de werken zelf uitvoeren met eigen materiaal. Het extern laten uitvoeren heeft als voordeel dat er een beperktere extra werkdruk is voor de technische dienst. Het nadeel is dat het inplannen van de werken heel wat moeilijker is, dat de kosten hoog oplopen en vaak moeilijk vooraf in te schatten zijn en dat er vaak geen rekening kan gehouden worden met evenementen of bezoekers. Het zelf uitvoeren van de werken met gehuurd materiaal is wellicht de meest flexibele oplossing waarbij steeds het materiaal gehuurd kan worden dat het best beantwoordt aan de noden. Het nadeel is dat de huurprijzen oplopen en dat alles goed ingepland moet worden, waarbij allerlei factoren de initiële planning kunnen verstoren (slecht weer, onverwachte evenementen,...). De derde optie is wellicht de goedkoopste oplossing en laat toe het meest flexibel te werken waarbij maximaal rekening kan gehouden worden met bezoekers en evenementen. De graafmachine zal ook worden ingezet bij het beheer van het park. Nu wordt dikwijls met onaangepaste en te zware machines gewerkt. Daartoe zullen een aantal specifieke gereedschappen (vb. grijper) worden aangeschaft.

Een meer diepgaande analyse van de verschillende opties zal gemaakt worden vooraleer een beslissing te nemen.

5.1.2. Infrastructuurwerken

5.1.2.1. Herstellen tuinmuur oranjrietuin

Kostprijs: 81.050,89 EUR (VAK in 2016; nog 67 KEUR VEK in 2017)

Verantwoording: de Oranjrietuin is een publiek toegankelijk tuin met groot potentieel. Dit kan momenteel niet benut worden aangezien de tuinmuur in zeer slechte staat is. In sommige gedeelten is er constant gevaar voor steenval, met de nodige gevaren voor bezoekers en werknemers. In 2017 zal de tuin landschappelijk worden aangelegd.

Status uitvoering: De werken werden gegund aan Monument Vandekerckhove N.V. voor 81.050,89 EUR inclusief BTW. De werken werden opgestart in 2016 en zullen in 2017 worden voltooid.

5.1.2.2. Renovatie dienstgebouw Meise – fase I

Kostprijs: 476.471,32 EUR (VAK 2016 – nog 370 KEUR VEK in 2017)

Verantwoording: Dit gebouw is niet opgenomen in het masterplan en er zijn dus geen FFEU middelen voor voorzien. Het gebouw is nochtans dringend aan herstelling toe. Het gebouw is ook ideaal gesitueerd om er een museum in te ontwikkelen. In 2015 verwierf de Plantentuin een subsidie van 200.000 EUR van EWI om er een houtmuseum in te ontwikkelen. De volledige renovatie van het gebouw zal 800.000 EUR bedragen (exclusief installatie museum) en zal op eigen middelen worden gerealiseerd in 2016-2017. In een eerste fase zal de volledige dakconstructie worden hersteld en zal de funderingsgrondplaat en de vloerplaat structureel worden verstevigd.

Status uitvoering: De eerste fase is uitgebreid en omvat nu eveneens een deel van de technieken. De renovatie werd gegund aan Monument Vandekerckhove N.V. voor een totaal bedrag van 476.471,32 EUR incl. BTW. De werken werden opgestart in 2016 en zullen voltooid zijn tegen maart 2017.

5.1.2.3. Renovatie dienstgebouw Meise – fase 2

Geschatte kostprijs: 325.614,03 EUR

Verantwoording: zie fase 1. In de 2de fase zullen alle technische installaties worden geïnstalleerd, het schrijnwerk worden vervangen en muren en vloeren worden afgewerkt.

Status uitvoering: Het lastenboek werd gepubliceerd. Opening offertes 6 februari.

5.1.2.4. Inrichting Dienstgebouw Meise als houtmuseum

Kostprijs: 200.000 EUR waarvan 170.000 in 2017

Verantwoording: In 2015 verwierf de Plantentuin een subsidie van 200.000 EUR van EWI om een houtmuseum in te ontwikkelen. Zodra de renovatie van het gebouw rond is, kan de installatie van het museum beginnen. Opening voorzien voorjaar 2018.

5.1.2.5. Vernieuwde inrichting kas F

Geschatte kostprijs: 107.000 EUR (VAK in 2016; nog 81 KEUR VEK in 2017)

Verantwoording: De vernieuwde inrichting van de grote kassen van het Plantenpaleis startte meer dan 10 jaar geleden. Negen van de dertien kassen werden reeds aangepakt (in 2014 werd de 9de kas ingericht). De herinrichting van de volgende 4 kassen en de heraanleg van de zone rond het Plantenpaleis wordt gespreid over 4 jaar (2015-2018). Dankzij het afwerken van deze herinrichting zal het toeristisch potentieel van de Plantentuin sterk toenemen. Er werd een subsidie verkregen bij Toerisme Vlaanderen voor een bedrag van 195.256 EUR (inclusief promotie, lonen,...). Kas G werd reeds in 2014 gerealiseerd. De vastlegging voor de werken in kas F gebeurde reeds in 2015. De uitvoering zal in 2016 gebeuren.

Status uitvoering: de aanleg van kas F werd vertraagd door de problemen met de aanleg van het avonturenpad, gesitueerd in dezelfde serre. De werken werden pas opgestart eind 2016 en zullen tegen maart 2017 zijn afgerond.

5.1.2.6. Vernieuwde inrichting kas E

Kostprijs: 114.501,09 EUR (VAK in 2016; VEK in 2017)

Plantentuin Meise

Verantwoording: De vernieuwde inrichting van de grote kassen van het Plantenpaleis startte meer dan 10 jaar geleden. Negen van de dertien kassen werden reeds aangepakt (in 2014 werd de 9de kas ingericht). De herinrichting van de volgende 4 kassen en de heraanleg van de zone rond het Plantenpaleis wordt gespreid over 4 jaar (2015-2018). Dankzij het afwerken van deze herinrichting zal het toeristisch potentieel van de Plantentuin sterk toenemen. Er werd een subsidie verkregen bij Toerisme Vlaanderen voor een bedrag van 195.256 EUR (inclusief promotie, lonen,...). Kas G werd reeds in 2014 gerealiseerd. De vastlegging voor de werken in kas F gebeurde in 2015. De werken in kas E moeten eveneens in 2016 plaatsvinden.

Status uitvoering: de aanleg van kas E werd vertraagd door de problemen met de aanleg van het avonturenpad in kas G. De werken zullen in het voorjaar van 2017 worden uitgevoerd. De opdracht werd gegund aan Tuinen van Schepdael voor een bedrag van 114.501,09 EUR incl. BTW.

5.1.2.7. Rioleringswerken en nutsleidingen oranjeriezone – houtmuseum – Meise ingang

Geschatte kostprijs: 200.000 EUR (3 KEUR VAK in 2016 – VEK in 2017)

Verantwoording: De nutsleidingen in het ganse domein zijn in erg slechte staat en rioleringen ontbreken in de zone tussen de oranjerie en ingang Meise. In dit project zullen alle nutsleidingen worden vernieuwd of aangelegd.

Status van uitvoering: de rioleringswerken werden in 2016 opgestart en zullen in 2017 worden afgewerkt. Ook de elektriciteitsleidingen (3x400V), de stadswaterleiding, de regenwaterleiding en de databekabeling zullen worden vernieuwd/aangelegd. De werken zullen in eigen beheer worden uitgevoerd. Nog 3 KEUR vastgelegd op 2016 dat vereffend moet worden in 2016.

5.1.2.8. Renovatie buitentoiletten oranjerie

Geschatte kostprijs: 56.000 EUR

Verantwoording: Dit gebouw was opgenomen in het masterplan. De renovatie werd voorzien in de 3de fase. Aangezien er echter een ontkoppeling dient te gebeuren tussen afvalwater en regenwater werd de renovatie opgestart in 2016 samen met het aanpassen van de rioleringen en andere nutsleidingen.

Status van uitvoering: de buitentoiletten werden volledig gestript. Er werd ook al werk gemaakt van de aanleg van de nieuwe nutsvoorzieningen. De inrichting van de toiletten zal gebeuren door de Technische Dienst indien mogelijk op eigen middelen (dus niet op FFEU). De werken zullen in het voorjaar 2017 worden afgerond.

5.1.3. Veiligheidswerken

5.1.3.1. Vervangen elektriciteitsborden in verschillende gebouwen

Geschatte kostprijs: 55.000 EUR (1ste fase)

Verantwoording: in 2015/2016 werd een keuring uitgevoerd van een deel van de elektriciteitsinstallaties van Plantentuin, gevolgd door een risicoanalyse. Hieruit blijkt dat heel wat dringende werken uitgevoerd moeten worden. Een deel daarvan zal uitgevoerd worden in 2017, de rest in 2018.

5.2. Investerings, werken en studieopdrachten gepland op FFEU middelen en middelen Toerisme Vlaanderen (TV)

Vanaf 2015 ontvangt de Plantentuin Meise 5 miljoen EUR uit de FFEU middelen om de infrastructuur van de Plantentuin terug in orde te zetten. Tegen 2019 zal de Plantentuin 25 miljoen EUR hebben ontvangen om de 1ste fase van het masterplan uit te voeren (cf. RvB 10 juni 2014). In 2015 werden 5 studies opgestart in samenwerking met het Facilitair Bedrijf:

1. Studie 1: Ontwerpen van ingangsbouwwerk, renovatie Vlaamse hoeve en ontwerp ingangzone
2. Studie 2: Ontwerpen toegangzone Plantenpaleis en omgeving
3. Studie 3: Ontwerpen nieuw serre complex
4. Studie 4: Extra parking
5. Studie 5: Ingangsbouwwerk Meise + conciërgewoning

In 2016 werden de studies verdergezet, architecten werden aangesteld en de eerste werken werden uitgevoerd. In 2017 zullen de studies en de werken worden verdergezet.

Een aantal kleinere werken zal door de Plantentuin zelf worden uitgevoerd met behulp van de FFEU middelen. Het betreft de renovatie van kleine gebouwen waarvoor de Plantentuin zowel over de historische als de bouwtechnische kennis beschikt om de renovatiewerken zelf te superviseren. In 2017 zullen alvast volgende projecten worden uitgevoerd.

5.2.1. Renovatie torentje met zwam

Geschatte kostprijs: 40.000 EUR (FFEU)

Verantwoording: Balken in de toren zijn aangetast door zwammen, waardoor de ganse toren dreigt in te vallen. Momenteel wordt het geheel gestut, maar een renovatie is dringend nodig. Dit valt onder oprisingswerken kasteel wat opgenomen is in de 2de fase van het masterplan. Omwille van de dringende situatie wordt voorgesteld deze investering naar voor te schuiven. Het project wordt mee opgevolgd door het Facilitair Bedrijf.

Status van uitvoering: Het lastenboek werd opgesteld door het Facilitair Bedrijf. Uitvoering verschoven naar 2017.

5.2.2. Renovatie Plantenpaleis

Kostprijs: 2.248.008,72 EUR (FFEU)

Verantwoording: Het Plantenpaleis is één van de meest iconische gebouwen in de Plantentuin. De serres en bijhorende sanitaire blokken dienen echter dringend te worden gerenoveerd en de aanleg rondom het Plantenpaleis moet compleet vernieuwd worden, zodat de serres integraal toegankelijk

worden. De werken werden opgesplitst in twee percelen: perceel 1 = renovatie Noord gevel serres + renovatie ingang en sanitaire blokken; perceel 2 = buitenaanleg zodat het Plantenpaleis integraal toegankelijk wordt.

Status van uitvoering: De opdracht voor perceel 1 werd gegund aan PPR-Vibed NV voor een bedrag van 1.737.228,89 EUR incl. BTW. De opdracht voor perceel 2 werd gegund aan Krinkels NV voor een bedrag van 510.779,83 EUR incl. BTW. De uitvoering van perceel 1 werd opgestart eind 2016 en zal doorlopen tot april 2017. De uitvoering van perceel 2 zal starten in 2017; de voorlopige oplevering is voorzien eind mei 2017.

5.2.3. Studieopdrachten en bijkomende studies nieuwe inganggebouwen en renovatie Vlaamse hoeve

Geschatte kostprijs: c. 650 KEUR (FFEU en TV)

Verantwoording: De onthaalinfrastructuur van de Plantentuin is momenteel ondermaats. Indien de Plantentuin wil uitgroeien tot een bezoekersattractie met internationale uitstraling dan dient hierin geïnvesteerd te worden. Er wordt een nieuw bezoekerscentrum voorzien aan beide ingangen van de Plantentuin. Ter hoogte van de Nieuwelaan wordt ook een regionaal infocentrum voorzien.

Status van uitvoering: De studieopdracht werd toegewezen aan Nu architectuuratelier voor een bedrag van 447576,1 EUR (incl. BTW). Er werd reeds voor 66.097,76 EUR extra studies opgestart.

5.2.4. Studieopdracht nieuw serrecomplex en renovatie dienstgebouw

Geschatte kostprijs: c. 900 KEUR (FFEU)

Verantwoording: De kweekkassen en collectiekassen van de Plantentuin bevinden zich in een zeer slechte staat. De veiligheid van de collecties en van de werknemers is niet langer gegarandeerd. Er dient een nieuw modern serrecomplex te worden gebouwd, deels toegankelijk voor het publiek. Deze investering zal toelaten om de energiekosten in de toekomst sterk te doen dalen en zal eveneens een nieuwe attractie bieden voor de bezoekers. Het aanpalende dienstgebouw wordt niet afgebroken zoals voorzien in het masterplan, maar wordt gerenoveerd omwille van zijn architecturale waarde.

Status van uitvoering: Een voorstelling van gunning werd besproken op de raad van bestuur van 17 januari 2017 voor een bedrag van 827.640 EUR (incl. BTW). Er werd al voor 3.025 EUR (incl. BTW) extra studies uitgevoerd.

5.2.5. Studieopdracht renovatie herbariumgebouw

Kostprijs: 152.045,52 EUR (FFEU)

Verantwoording: De renovatie van het herbariumgebouw is voorzien in de derde fase van het masterplan (2021-2026), zoals goedgekeurd op de raad van bestuur van 10 juni 2016. Het is belangrijk om een duidelijk zicht te krijgen op de renovatiemogelijkheden van dit gebouw omdat in functie van de verkregen resultaten de werken in fase 2 van het masterplan bepaald zullen worden. Daarom werd de haalbaarheidsstudie voor de renovatie van het herbariumgebouw opgenomen in

**Plantentuin
Meise**

fase I van het masterplan (2015-2019). Het is de wens van Plantentuin Meise om zo weinig mogelijk nieuwe gebouwen te moeten plaatsen, enerzijds om het historisch landschap van de Plantentuin maximaal te behouden, anderzijds om de kosten voor de realisatie van het masterplan tot een minimum te beperken. Daarom is het belangrijk te bekijken hoe de bewaarcollecties van de Plantentuin zo compact mogelijk kunnen worden opgeborgen en of het bestaande herbariumgebouw in functie hiervan kan worden aangepast tijdens de renovatie.

Status van uitvoering: De studie werd toegewezen aan Ingenium NV voor een totaal bedrag van 152.045,42 EUR (incl. BTW).

5.2.6. Opstellen GRUP voor parking tussen Nieuwelaan en A12

Geschatte kostprijs: 100 KEUR (FFEU)

Verantwoording: De huidige parking is onvoldoende op drukke dagen en is bovendien levensgevaarlijk. De toeristisch businessplan van de Plantentuin mikt op een verdubbeling van het aantal bezoekers tot 250.000 tegen 2024. Daarvoor is een ruimere parking nodig die gerealiseerd kan worden tussen de Nieuwelaan en de A12. Om een parking te kunnen aanleggen is het noodzakelijk een Gemeentelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) op te stellen. Een bureau zal hiervoor aangesteld worden. Dit zal gebeuren in samenwerking met het Facilitair Bedrijf.